

„Kerek Esztendő”

a

Pedagógiai Programja

Küldetésnyilatkozatunk:

„Kerekasztal” Programunk

tudatosan épít

a gyermek életkori jellemzőire,

a természetben

gyökerező tevékenységek és a

néphagyomány-éltető tevékenységek

érzelemfokozó hatásaira.

Pedagógiai Programunk tartalma

Küldetésnyilatkozatunk	2. oldal
Pedagógiai Programunk tartalma	3. oldal
1. Az óvoda adatai	4. oldal
2. Óvodatörténet	5. oldal
Az óvoda környezete	6. oldal
3. Személyi feltételek	6. oldal
Mentálhigiénés szemléletmódunk	7. oldal
4. A tárgyi, környezeti feltételek, az óvoda adottságai	8. oldal
5. Az óvoda átfogó nevelési terve – koncepciónk	9. oldal
Gyermekkép	9. oldal
Óvodakép	10. oldal
Nevelésünk célja	10. oldal
Nevelési specialitásaink, alapelveink	11. oldal
6. Az óvodai élet nevelési feladatai	12. oldal
Az egészséges életmód alakítása	12. oldal
Egészséges óvodai környezet megteremtése	13. oldal
Az érzelmi, az erkölcsi nevelés és közösségi nevelés	14. oldal
A szocializáció szerepe	14. oldal
Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	16. oldal
Különleges bánásmódot igénylő gyermek	19. oldal
Néphagyományéltetés a nevelés folyamatában	23. oldal
7. Az óvodai élet tevékenységi formái	24. oldal
Játék	24. oldal
A tevékenységekben megvalósuló tanulás	26. oldal
Játék és tanulás	27. oldal
Munkajellegű tevékenységek	28. oldal
8. Műveltség tartalmat hordozó tevékenységek	30. oldal
Verselés, mesélés	30. oldal
Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	31. oldal
Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	33. oldal
Mozgás	34. oldal
Külső világ tevékeny megismerése	36. oldal
9. Az óvoda ünnepei, egyéb rendezvényei	38. oldal
A Kerek Esztendő Program népszokáséltető ünnepei	40. oldal
Természetóvó Jeles Napok	43. oldal
Egyéb rendezvények	43. oldal
10. Gyermek fejlődésének nyomon követése	44. oldal
11. Gyermekvédelem	45. oldal
12. Az óvodai élet megszervezése	47. oldal
Az óvoda csoportszerkezetét meghatározza	47. oldal
Az óvodai élet szervezeti keretei: napirend – hetirend	47. oldal
A pedagógiai tervezés	48. oldal
Dokumentáció	49. oldal
13. Az óvoda kapcsolatai	49. oldal
Együttműködés a családdal	49. oldal
Egyéb kapcsolatok	50. oldal
14. További információk	51. oldal
Legitimációs záradék	51. oldal
Melléklet	42. oldal

1. Az óvoda adatai

Az óvoda hivatalos elnevezése: Esztergomi Szentgyörgymezei Óvoda

OM azonosító: 031674

Elérhetőségek: Rényi Rezső utca 3.

Tel./fax: 33/411-026

Mobil: +36 30 937 6932

e-mail: szentgyorgymezeiovoda@gmail.com

Az óvoda fenntartója:

Esztergom Város Önkormányzatának Képviselő-testülete - 2500 Esztergom, Széchenyi tér 1.

Az óvoda nyitva tartása: hétfőtől-péntekig 5.30 -16.30-ig

Az óvoda vezetője, a program benyújtója: Vargáné Németh Noémi

A pedagógiai program jogszabályi háttere:

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény
- Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet
- A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet
- A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról

2. Óvodatörténet

A múlt század 70-es éveiben Simor János hercegprímás elhatározta, hogy a szentgyörgymezői gyermekeknek óvodát építtet. 1887. szeptember 15-én szentelték fel az óvodát.

1951-ben az óvoda a Dobozy Mihály utca 4-be költözött.

1954-56-ig az óvodát a Középfokú Óvónőképző gyakorló óvodájával vonták össze a Palkovics utcai épületben. Az óvónőképző megszűnésével a háromcsoportos óvoda maradt a Palkovics utcában, ahová sok szép udvari játékot szereztek a szülők segítségével.

A 70-es években felépült KISZ lakótelepre igen sok fiatal házaspár költözött, az óvoda bővítése szükségessé vált. Sok-sok vita, különböző tervek és elgondolások után megszületett a Városi Tanács döntése, melynek értelmében a Palkovics utcai óvodát fel kell újítani.

Költségvetést készítettek a felújításra, de mellette egy új óvoda építésére is. A két összeg annyira kis eltérést mutatott, hogy gazdaságosabbnak tűnt az új óvoda építése.

1973 tavaszára elkészült a Mező Imre (ma Rényi Rezső) és Hajabács (ma Kopácsy József) utca sarkán a 6 csoportos korszerű óvoda hatalmas udvarral.

A 146 férőhelyes óvoda éveken keresztül 150 %-os kihasználtságú volt. 2010. szeptember 1-től férőhelyeink száma 161 főre emelkedett, majd 2014. szeptember 1-től 150 főre módosult.

1990-ben az utca nevét Rényi Rezső utcára változtatták. Az óvoda dolgozói úgy döntöttek, hogy új nevet adnak az óvodának, ami állandó és nem változik olyan gyakran, mint az utca neve. Mivel mindig is úgy emlegették az óvodát, hogy „Szentgyörgymezei”, ezt a nevet választották. 1992-től tehát az óvoda neve: Szentgyörgymezei Óvoda Esztergom lett.

A gyerekek túlnyomórészt Szentgyörgymezőről, a Vaskapui útról, a Bánomi lakótelepről járnak ide, de akadnak a város más részéről is ide járó gyerekek. A Duna parton a fiatal családokkal benépesülő lakópark biztosítja a folyamatos gyermek- utánpótlást.

Pedagógiai munkánk során nevelőtestületünk felismerte, hogy a magyar nép kulturális értékeinek átadása az alkotó, harmonikus gyermeki személyiség kibontakoztatásának egyik hatékony forrása.

Az óvodai nevelést a néphagyomány-ápolás érzelmre ható eszközrendszerével gazdagítja. Hat a gyerekre, alakítja a családok szemléletmódját, egy emberléptékű kapcsolatrendszerben működik.

Az óvodai nevelés folyamatába a népi kultúra azon elemeit építjük be, amelyek igazodnak a gyerek életkori fejlődési sajátosságaihoz, és a mindennapi életét gazdagítják.

Testületünk felismerte „a gyökerek” éltető szükségletét, az átadás, az újratereztetés felelősségteljes kötelességét, így az általunk nevelt gyerekek nemzet és hazaszeretete mélyből fakadó és hiteles lesz.

„Az óvoda nemzetnevelő hitvallása: tudatalatti magyarság alapköveit lerakni. A magyar műveltség épületének mintegy földalatti alapfalait megépíteni. Ezek szilárdságától függ az épület tartóssága.”
(Kodály Zoltán)

2010-ben vezettük be a jelenleg is élő módosított „Kerek esztendő” Pedagógiai Programunkat.

Az óvoda környezete

Az óvoda elhelyezkedése, feltételeink- kertvárosi, falusi jellege- jó alapot biztosítanak a néphagyományörzéshez. Mivel a város szélén, közel a Dunához, nyugodt, tiszta levegőjű környezetben van, lehetőségünk adódik kirándulásra, növényekkel, állatokkal való megismerkedésre. A városközpont 2 km-re található óvodánktól, ezért a gyerekekkel a város más részei és a városi programok megközelítése áttekintő szervezést igényel.

3. Személyi feltételek

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. A gyermeki magatartás alakulása és programunk eredményes megvalósulása szempontjából az óvodapedagógusok, illetve az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell-értékű szerepet tölt be.

2010-ben módosított „*KEREK ESZTENDŐ*” programunk segítségével kialakult óvodai testületünk néphagyomány-éltető sajátos arculata.

A néphagyomány-éltető tevékenységek összekovácsolják a közösséget, és igényes munkavégzésre készítetnek. Az együttműködés folyamatában, az egymásra figyelés és a nevelőmunkához való viszonyulás minőségi változáson megy át. Az óvodai dolgozók egy folyamat részeseivé válnak, ahol mindenkinek megvan a maga szerepe.

Az óvoda teljes nyitva tartása alatt biztosítunk óvodapedagógusi jelenlétet, mert tudjuk, hogy szakmai odafigyelése, személyisége meghatározó a gyermek számára.

Arra törekszünk, hogy a munkatársi közösség elfogadó, segítő, támogató attitűdje legyen minta a gyermekek számára, és igyekszünk az alkalmazottak összehangolt munkájával is hozzájárulni az óvodai nevelés eredményességéhez.

Az óvodának 24 dolgozója van.

Óvodapedagógus: 13 fő

Pedagógiai asszisztens: 3 fő

A pedagógiai munkát segítő, főállású dajkák száma: 6 fő

Óvodatitkár: 1 fő

Udvaros-fűtő: 1 fő

Az óvoda dolgozói az alábbi végzettséggel rendelkeznek, szakmai pozícióink:

A pedagógusok közül mind a 13 fő főiskolai óvodapedagógusi szakképesítéssel rendelkezik. Öten, az óvodavezetővel együtt szakvizsgázottak. Négy óvónő más szakterületen is szerzett diplomát (tanító, gyógytestnevelés, szociálpedagógia, hitoktató, HR menedzser). Egy óvodapedagógus rendelkezik középfokú nyelvvizsgával is. A 120 órás továbbképzés teljesítése az intézményi továbbképzési terv alapján folyamatosan történik.

A pedagógiai munkát közvetlen segítő közül egy érettségizett, öten szakmunkás végzettségűek, az óvodatitkár diplomás. A hat dajka közül négyen rendelkeznek a munkakörüknek megfelelő szakképesítéssel is.

Mentálhigiénés szemléletmódunk:

Az óvodában a nevelőmunka kulcs-szereplője az óvodapedagógus.

Az óvónő modell szerepet tölt be a gyermekek előtt. Gesztusai, szavai, gondolkodásmódja és életvezetése azonosulást, vagy éppen az ellenkezőjét indítja el a gyermeknél. Saját személyiségét folyamatosan kontrolálja. Feltétlenül szüksége van bizonyos önfejlesztési, és önkarbantartási technikák alkalmazására ahhoz, hogy eleget tegyen a szerepvállalásoknak, és kiegyensúlyozott életet tudjon élni.

A lelki egészség megőrzését segíti:

- esetmegbeszélések: jól szolgálják az ismeretek mozgósítását, érzelmi teherbírás fokozását
- konzultációk: esetközpontú, pedagógusközpontú, programközpontú
- egyéni törekvések: fogadjuk el, hogy nem vagyunk tökéletesek, állítsunk fel fontossági sorrendet, tudjuk, hogy mi a jó nekünk, erősítsük önismeretünket

A lelkileg egészséges intézmény:

- céljai világosak, mindenki képes azonosulni vele
- a döntés folyamatában, problémamegoldásban képességének, felelősségének megfelelően mindenki részt vehet
- a dolgozók terhelésénél nemcsak az intézmény, hanem az egyén érdekeit is figyelembe veszik: ki az, aki a legjobb teljesítményre képes, hosszú távon lehet rá számítani, mentális egészsége miatt a legjobban mozgósítható
- a kommunikációáramlás alulról-felfelé és fordítva is működik
- olyan légkör, amiben helye van az örömnak, elismerésnek
- jelen van az újítás, fejlesztés szándéka
- a testület belsőképzetésből, meggyőződése alapján fogalmazza meg saját céljait, feladatait
- a környezet elvárásaira bizonyos határokon tud reagálni: fenntartó, szülő, gyermek
- képes a konfliktuskezelésre

4. A tárgyi, környezeti feltételek, az óvoda adottságai

1973-ban épült óvodánk már egy nagyobb mértékű felújítást igényelne. Korszerűtlenek a nyílászárók, a melegpadló, hullik a külső vakolat, a közös folyosók burkolata rendkívül kopott, stb. Az adódó pályázati lehetőségeket igyekszünk kihasználni, de ezek is egyre szűkösebbek.

Az elmúlt két évben elkezdődött az óvoda épületének folyamatos felújítása. Lapos tetőnk teljes hőszigetelést és új borítást kapott, nyílászárók cseréje is megtörtént. Csoportszobák egy része és a gyermeköltözők új padlóburkolatot kaptak.

Irodák, felnőtt öltöző, mosdó és mosókonyha teljesen megújult.

Csoportszobák berendezése és egyéb tárgyi eszközök cseréje folyamatos.

Mini konyha kialakításával lehetőség nyílt a felnőttek ételeinek tárolására és melegítésére. Mindemellett süteményeket is készíthetnek a pedagógusok a gyerekekkel közösen.

2015 nyarán fenntartónk hatalmas beruházással bővítette az épületet és kialakította a várva várt tornatermet. Emellett megtörtént a teljes villanyhálózat cseréje és hőszigetelő vakolatot is kapott az épület. Így most már egy tágas és kényelmes óvoda várja a gyerekeket.

Játszóudvarunk tágas, három részre tagolódik. Alapítványunk (Vasgyúró Alapítvány Szentgyörgymezei Óvoda) támogatásával és a költségvetésből az elmúlt évben minden játékunkat sikerült kicserélni. Így megteremtettük a biztonságos óvodai környezetet, mivel játékaink megfelelőségi tanúsítvánnyal rendelkeznek.

5. Az óvoda átfogó nevelési terve – koncepciónk

Gyermekekép

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Játszó gyermek:

- játékkal, népi gyermekjátékokkal, játszás közben fedezze fel, ismerje meg önmagát, lehetőségeit, korlátait, környezetét,
- ezáltal épüljenek - életkorának, fejlettségének megfelelően – személyiségébe szocializálódásához szükséges tulajdonságok

Boldog, tevékeny gyermek:

- szeresse, élvezze, amit éppen tesz
- tevékenysége közben az összes képességét vesse latba
- találkozzanak a természettel, a természetvédelem fontosságával, melyben a legfontosabb elv az élet védelme, és tisztelete

Nyitott gyermek:

- szabadon kérdezzen, döntsön, válasszon, tévedhessen, korrigálhasson
így alakuljon egészséges Énképe

Sikeres gyermek:

- aktív, kezdeményező, kreatív, problémamegoldó személyiségjegyeinek erősítésével az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.

Óvodakép

Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).

Nevelőtestületünk felismerte az egyre inkább időszerűvé váló tennivalókat: a nemzetünket eltető hagyományok megismertetését és ezen néphagyományok ápolását, valamint a környezetszennyezés elleni küzdelem, a környezeti kultúra kialakítását, természetünk és környezetünk megóvását. Így ezekre a területekre helyezte a fő hangsúlyt.

Gyermekközpontú

- ismerjük a 3-7 éves gyermek testi, lelki szellemi szükségleteit, hogy csoportjainkban jól érezzék magukat, és egyénileg változó igényeiket kielégíthessék
- döntéseinknél figyelembe vesszük a gyermekek szempontjait, valós szükségleteiket
- nem áldozzuk fel gyermekeket a szülőknek ideiglenesen vonzó, de nem óvodásoknak való szolgáltatások bevezetésével

Otthonos

- jól ismert tér, ahol mód van az együttlétre, és az elkülönülésre is
- a közös és a magánszféra védelmére, őrzésére egyaránt

Érzelmi biztonságot adó

- az óvoda dolgozói ismerik, átérzik- és képesek tartósan kimutatni is-, hogy megértik a gyermek helyzetét, problémáit, értő figyelemmel fordulnak felé
- a gyermeket úgy fogadják el „amint van, nem, mint lennie kell”

Nevelésünk célja:

- Gyermekeink fejlődésében az első 7 év meghatározó. Ennek tudatában felelősséggel tartjuk tiszteletben az alapvető, legfejlesztőbb tevékenységét, a játékot.
- A közös cselekedetek folyamatában a gyermekben alapozódnak meg azok a készségek, jártasságok, amelyek képessé teszik az együttélésre, majd az iskolai életmód elfogadására
- A gyermekek erősségeinek, hátrányainak feltárása, fejlődésbeli különbségek korrigálása a differenciális pedagógia alkalmazásával (egyéni és eltérő fejlődési ütem).
- A gyermekek egyéni és csoportos tevékenységének, magatartásának, viselkedésének spontán és célzott megfigyelése, értékelése, rögzítése a fejlődési naplóban.
- A gyermek harmonikus fejlesztése a néphagyomány-éltetés, a természetóvás gazdag eszközrendszerével.

- A gyermekben a hagyományok és a természet iránti fogékonyság megalapozása.
- A néphagyomány-éltetés és a természetszeretet átörökítése a gyermek érzelmein át a családok aktív együttműködésével.

Nevelési specialitásaink, alapelveink

- Gyermkeink testi-lelki-szellemi szükségleteiket kielégíthessék, vágyaikat, elképzeléseiket megvalósíthassák
- A gyermekek mindenek felett álló érdekének figyelembe vétele
- Arra ösztönözzük őket, hogy fejezzék be a megkezdett játékot és tevékenységet, sajátítsák el a kultúrált visszautasítás módját
- Az óvodapedagógus őrizze a játék nyugalmát, tudja mikor, és hogyan kell beavatkozni
- A konfliktusok megoldásánál nem legyőzni, hanem meggyőzni kell, nem döntünk helyettük, hanem lehetőségeket kínálunk, alkut kötünk
- Gyermkeink egyéni kíváncsiságának is eleget teszünk, és biztosítjuk számukra, hogy ismereteiket felfedezőként szerezhessék meg a saját élményű tanulás során
- A kisgyermekkorban a cselekvéssel szerzett tapasztalatok, érzelemdús élmények hatnak a felnövekvő egyén cselekedetére.
- Az „ünnepelni tudás” képességének alakítása, a néphagyomány-éltetés, a természet és a társak szeretetére nevelés elősegítése.
- Építünk nevelőtestületünk tagjainak személyiségére, kiemelkedő egyéni képességeire, hiszen a csoportok sajátos arculata ebből a többletből fakad.
- Esélyegyenlőség biztosítása minden gyermek számára, bármilyen okból történő hátrányos megkülönböztetés kizárása az óvoda életéből
- Odafigyelünk, hogy az értékelő eljárások ne vonják el a gyermekek és az óvodapedagógusok idejét a játéktól, pihenéstől, és az értékelő eszközök alkalmazása ne zaklassa fel az óvoda nyugalmát

6. Az óvodai nevelés feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermekek testi, és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- Az egészséges életmód alakítása.
- Az érzelmi, az erkölcsi és a közösség nevelés.
- Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.
- Néphagyomány-éltetés a nevelés folyamatában.

Az egészséges életmód alakítása

Céljaink, feladataink:

Programunk olyan életritmust kínál a gyerekeknek, amely figyelembe veszi fejlődésének egyéni ütemét, és tevékenységeiket a népi hagyományok eszköztárával gazdagítja.

A helyes *életritmus* megteremthető a folyamatossággal, amelyet a napirend rugalmassága és kötetlensége jellemez. A folyamatos játéktevékenységben azonos időpontban és intervallumban ismétlődnek: az étkezések (tízórai, ebéd, uzsonna), a mese, a levegőzés, a séta, a kinti játék, szabad mozgás, a pihenés.

A nyugodt pihenés, alvás légkörének megteremtése – szoba levegőjének cseréje, külső zavaró ingerek megszüntetése - minden óvodai dolgozó feladata.

Az óvónő a gyerek csoporton belüli jó közérzete érdekében figyelemmel kíséri, a játék és egyéb tevékenységei mellett, testi szükségleteinek igényét.

A gyerek egészséges fejlődésének fontos feltétele az életkori sajátosságoknak megfelelő egészséges *táplálkozás*, a gyerek egyéni ízlésének ismerete, formálása. Az étkezés óvodai feltételei önkiszolgálással és naposi tevékenységekkel valósulnak meg.

Fontos, az esztétikus terítés és a kultúrált étkezési szokások betartása.

Az *öltözködés* a test védelmét szolgálja az időjárás változásaival szemben, és a gyermeki önállóságot, ízlésvilágot alapozza. A gyerek ruházata a sokféle tevékenység gyakorlásához, az időjárás változásaihoz igazodó, kényelmes, könnyen fel és levehető legyen. Egészségügyi szempontból szükséges a gyerekek kényelmes játszóruha, cserecipő, pizsama.

A *mozgás* belső igény, élmény a gyerek számára, amit felszabadultan, jókedvűen, örömmel végez. A gyerek mozgásigénye egyénileg eltérő. A gyermeki mozgásigény kielégítését a változatos tevékenységek szolgálják. A mozgásanyagban helyet kapnak a népi játékok is.

A óvodapedagógus minden nap szervez változatos mozgástevékenységet (csoportszoba, udvar, esetleg öltöző). Heti egy kötelező mozgástevékenységet vezet, figyelembe véve a korosztályok életkori sajátosságait.

Fontos, hogy a gyermekek minden évszakban, minél több időt töltsenek a szabadban!

Időjárástól függően (köd, -5 fok, eső, viharos szél esetén nem) 1-3 órát töltenek a gyermekek a szabadban, ezzel is hozzájárulva harmonikus összerendezett mozgásuk, testi képességeik fejlődéséhez, egészségük védelméhez.

Az óvónő a gyerekekkel közösen a népi táplálkozásból ismert ételeket készít (új ízek), amelyhez kéri a szülők, nagyszülők segítségét. (Az udvaron épített kemencében kenyér, lángos, tök, gesztenye, stb. sütésére nyílik mód.)

A gyerekekkel közösen gyűjtünk bodza-, hársfavirágot, szamócát, szedret, stb., amit frissen fogyasztunk vagy üdítő, tea formájában készíthetünk el.

A tartósítás, tárolás lehetővé teszi a gyűjtögetett termések későbbi fogyasztását. A kirándulások a gyerekeket gyalogláshoz is szoktatják.

Egészséges óvodai környezet megteremtése

A hagyományos és szükséges berendezések, játékeszközök elhelyezésén túl külön figyelmet igényel a kézműves, az élő, - és természetsarok helyének megválasztása. Mindegyik fényigényes és a gyerek számára hozzáférhető térrel rendelkezik. Az élősarokban elhelyezett növények, kis állatok sem betegséget, sem allergiát nem okozhatnak. A kézműves sarokban elhelyezett eszközök, anyagok - mivel a gyerekek bármikor elővehetik – biztonságosak.

Az óvoda udvara

Elsődleges a gyermek természetes mozgásigényének kielégítését szolgáló terek, berendezések kialakítása. Ezen belül teremthető meg a néphagyományőrzés és a természetvédelem feltételrendszere.

Az udvar változatos felületű: füves, kövezett, bitumenes, a napos és árnyas részek váltakoznak. A természetes mozgások gyakorlására nagy, tágas, füves tér áll a gyerekek rendelkezésére.

Az udvar nagyobb méretű szilárd burkolatú felülete lehetőséget biztosít, hogy azt a gyerekek alkalmanként, adott időszakban (esős idő) vagy speciális mozgások gyakorlására használják, pl. labdapattogtató játékok, kerékpározás, rollerezés, stb.

Az udvar mozgásfejlesztő feltételeinek megteremtését a szülők is tevőlegesen segítik.

A homokozás a gyerek udvari tevékenységének sorában elsődleges helyet foglal el. A földdel való játék, a homokozás, sarazás, a gyerek elemi, ősi szükséglete. A gyerek egészségének védelmében fontos a homok évenkénti cseréje, valamint naponkénti lazítása, locsolása.

A gyermekek lelki egészségének megőrzése:

- alapvető szükségletek kielégítésével;
- alkalmazkodási készség fejlesztése: képes legyen alkalmazkodni a megváltozott körülményekhez;
- kedvező énkép: ha gyakran hallja, hogy képes valamire, akkor emelkedik igény szintje, teljesítménye;
- örömkészség: aki képes az öröm átélésére, az kiegyensúlyozottabb, harmóniát tud teremteni önmaga és környezet között;
- tolerancia megfélelősége: konfliktushelyzetekből kikerülés kezelése, másság elfogadása;
- kellő önismeret, önkontroll, önkritika, hogy képes legyen összehangolni éndeálját, énképével és vágyait lehetőségeivel.

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- legyen önálló: tisztálkodásban, öltözködésben, önkiszolgálásban, étkezésben
- váljon belső igényévé a rendszeres, gondos tisztálkodás, az ápoltság
- képes legyen rugalmasan kezelni a változásokat
- teste arányosan fejlett, teherbíró legyen
- mozgása legyen összerendezett, harmonikus finommozgásra képes
- ismerje és alkalmazza a kulturális étkezés szokásait
- segítse társait a különböző önellátásra irányuló tevékenységekben
- alakuljanak ki a lelki egészség szempontjából fontos személyiségvonások, tulajdonságok
- mozgását, viselkedését, testi szükségleteinek kielégítését legyen képes irányítani
- legyen alakulóban környezettudatos magatartása
- ismerje és tartsa be a balesetvédelmi magatartásformákat
- legyen életkorának és állapotának (SNI) megfelelően edzett

Az érzelmi, az erkölcsi nevelés és az értékorientált közösségi nevelés

Céljaink, feladataink:

Az óvodáskorban a magatartás megnyilvánulásaiban, a tevékenységekben meghatározó szerepet töltenek be az érzelmek. Biztonságérzet és szeretetkapcsolat nélkül a kisgyermek nem nevelhető.

Ezért is fontos:

- a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.
- a gyermeki önállóság és az egészséges én tudat kibontakoztatása;
- az erkölcsi, érzelmi és akarat tulajdonságok fejlesztése: figyelmesség, egymás segítése
- együttérzés, kitartás, nyíltság, felelősség, feladattudat;
- a társas együttélés során az önfegyelem és az önkontroll kialakításának segítése;
- az egyéni fejlődésbeli különbségek mindenkor figyelembevétele az érzelmi nevelésnél is differenciálunk;
- az óvodával való ismerkedésnél, a beilleszkedésnél, már kedvező érzelmi hatások érik a gyermeket;
- az óvodapedagógus elfogadó pozitív érzelmi töltésű kapcsolatot alakítson ki a gyermekkel, és ez jellemezze a gyermek-gyermek kapcsolatot is a csoportban;
- a gyermekek egymás érzelmeit ismerjék meg, és tudják is megnevezni azokat;
- az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól

A szocializáció szerepe

A család az első közösség a gyermek életében. Az óvodai életben a gyermekek a közösségi nevelés újabb minőségét élik át. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A gyermek megtanulja megismerni önmagát és az együttélés szabályait.

A hagyományéltető nevelés visszatérő közös tevékenységei megteremtik az együttélés egyedi kommunikációs kapcsolatrendszerét. A hagyományéltetés sajátos teret nyújt a gyerek szocializálódásához. Így a játékban megjelenő hagyományéltető tevékenységekben gyakorolja az önkifejezési formáit, a társas érintkezés mintáit, a közös élmények hatására valamit megérez a közösség ősi összetartó erejéből.

A gyermek ebben az életkorban érzelmi fogékonysága által nem a verbális elemekre, hanem a metakommunikációra érzékeny. A gyermek az új környezetben minél rövidebb idő alatt szerezzen olyan biztonságérzetet, amely meghatározza további szociális viselkedésének alakulását.

A szabad játéktevékenység a személyes kommunikáció és a kontaktusteremtés lehetőségének színtere. A játék szabadsága, a gyermek önkiteljesedése a közösségi élet szabályai között ésszerű korlátokkal valósul meg. A tagolt tér, a mozgatható berendezési tárgyak jól szolgálják a gyermek változó elkülönülési, együttműködési igényeit. A viselkedéskultúra megalapozása: alapvető udvariassági szokások elsajátítása, szülők, idősebbek iránti tisztelet, szeretet. A csoportélet hagyományainak kialakítása, és ápolása, közös élmények forrásainak gazdagítása a gyermekek és a szülők bevonásával.

Az óvónőknek meghatározó szerepe van a közösségi nevelés alakításában: ezért például indokolt, ha a beszoktatás időszakában mindkét óvónő jelen van. Szeretetteljes magatartással, az egyes szülőhöz, gyerekhez elfogadó odafordulással segítenek az "átállás" nehéz folyamatában. Ezt a feladatot tekintjük a családdal való együttnevelés kiindulópontján.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint együttműködünk a jogszabályokban meghatározott speciális felkészültségű szakemberekkel.

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- legyen minél önállóbb a kapcsolatteremtés és kapcsolattartás következő területein: kérés, köszönés, köszönetnyilvánítás, válaszolás, megszólítás
- viselkedésében mutakozzon meg az önfegyelem, az udvariasság, a tolerancia, a segítőkészség, valamint a másság iránti elfogadás
- ragaszkodjon csoporttársaihoz és a csoportban dolgozó felnőttekhez
- szabadon nyilvánítson véleményt, tudjon szabadon dönteni, választani
- működjön együtt a közös cél elérése érdekében
- tudjon örülni a csoport közös sikereinek
- ismerje és értse az óvónők kéréseit, metakommunikatív jelzéseit
- ajánlja fel segítségét a felnőtteknek, gyermektársainak, ha ennek szükségét látja
- szívesen tevékenykedjen a csoport érdekében, legyen képes egyéni érdekeit a csoport érdekeinek alárendelni
- igyekezzen – a szituációtól függően – elfogadni az alá-, fölé-, és mellérendeltségi helyzeteket
- felelősséget érezzen a vállalt feladatért
- legyen képes mások véleményét, másságát elfogadni, tolerálni
- jó kudarcűrő képességgel rendelkezzen
- merje kifejezni érzelmeit, indulatait kontrollálni

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Céljaink, feladataink az anyanyelvi nevelésben:

"Minden nemzetnek fő kincse a nyelve." (Gárdonyi Géza).

Az óvodai anyanyelvi nevelést a személyiség teljes kibontakozásának fontos részeként és feltételeként értelmezzük. A helyes beszéd elősegíti a gyermek érzelmeit, fejleszti gondolkodását, ízlésvilágát, hozzájárul helyének megtalálásához környezetében. Az anyanyelvi nevelés közös program a családdal! Az együttműködésből fakadóan lesz képes a gyermek a monolitikus beszéd megértésére, a párbeszédre, a társak meghallgatására, saját gondolatainak pontos és választékos kifejezésére.

Az anyanyelvi nevelés „Kerek esztendő” programunkban kiemelt helyet foglal el. A mindennapok egyszerű szóbeli közlése megértésén túl hozzájárul, hogy a népi életmód szavai ne merüljenek feledésbe. A szókincsfejlesztés, a praktikus intelligencia-alakítás egyedi jegyeket hordoz. A gyerek a nyelv elsajátítása során teljes személyiségében fejlődik, fejlesztődik. Az anyanyelv áthatja az élet minden mozzanatát, az óvodai nevelés teljes folyamatában jelen van, annak szerves része.

A hagyományéltető szemléletű nevelés tudatosan ráirányítja a figyelmet az anyanyelv szépségeire. A gyakori mondókázás, a lehetőség szerint mindennapos mesélés, éneklés, a hagyományápoló tevékenységek gyakorlása által a gyerek intenzívebben részesül az anyanyelv élményében. Az anyanyelv jelrendszerét a gyerek a játékos tevékenységek, a társas érintkezések során, utánzás alapján sajátítja el. Az óvónő által szervezett nyelvi játékok, a szavak játékból fakadó örömezésen túl sikerélményhez juttatják a gyereket. A tudatos fejlesztés céljából is kezdeményezhet párbeszédet, beszélgetést egy-egy gyerekkel vagy gyerekcsoporttal. Az aktivizáltatás: a beszéltetés és beszélni hagyás az óvónő feladata. Közben alakul a gyerek beszéd-fegyelme, önuralma.

Az óvónő figyelemmel kíséri egyes gyerekek beszédértési, beszédtechnikai szintjét. A gátlások oldásához a báb „varázslatos ereje” nagy segítséget nyújt. A felismert beszédzavarok, hibák esetén a *szülővel* és az érintett szakemberekkel együttműködik. Napi nevelőmunkájában a gyerek helytelen, rossz kiejtését helyesen ismétli meg, hasonló értelmű mondatba helyezve, nem feltűnően. A kompenzálás mindig egyénre szabott.

Az anyanyelvi nevelés szerves része a képeskönyvek nézegetésén keresztül, a könyvek szeretetére, az „olvasásra” nevelés. Az óvoda környezetében megtalálható könyvek (mese, vers, természetismeretek, hagyományéltetés) az irodalmi élménynyújtáson túl hozzájárulnak a gyerekek esztétikai ízlésformálásához, és lehetőséget nyújtanak az anyanyelvi szókincsük gyarapodásához.

A gyakori mondókázás elvezeti a gyereket, a beszéddallam, az anyanyelv ritmusának megérzéséhez. A mindennapok szokásörző tevékenységeihez fűződő kifejezések a gyakorlás során valódi tartalmat kapnak. A jeles napokat kísérő hangulatfokozást, érzelemmélyítést kifejező szavak átkerülnek a gyerek mindennapi szóhasználatába.

A szerep vagy „mintha” játékok párbeszédei, a társasjátékok, a mozgásos játékok szabály megfogalmazásai mellett a népszokáséltető tevékenységek is gazdagítják a gyerek szókincsét. Az óvodában az anyanyelvi nevelés három részterülete: a nyelvi-, a beszédértés-, és a beszédképesség fejlesztése.

A beszéd fejlődésének az óvodában négy fő forrása van:

- Az óvoda életében résztvevő felnőttek beszéde;
- A gyermek beszéde;
- A párbeszéd;
- A család anyanyelvi kultúrája

Az óvoda életében részt vevő minden felnőtt:

- Tudatosan törekszik saját és felnőtt környezete beszédkultúrájának csiszolására.
- Érti felelősségét, hogy beszédpéldája hat a gyerekekre, szülőre, munkatársaira.
- A metakommunikációval együtt gondot fordít beszédének hangszínére, erősségére és tempójára.
- Nyitott légkört teremt, melyben könnyen létrejön a kommunikációs helyzet: a szülő, a gyerek "szóra nyílik". Fontosnak tartja a nyugodt, természetes helyzetet, ahol teret nyújt a gyerek közlési vágyának, ahol a gyerek nyíltan, őszintén beszélhet arról, ami őt foglalkoztatja.
- A gyereket sikerélményhez juttatja, tudatában van, hogy a beszédöröm a gyerekekre ösztönzően hat.

A gyermek saját beszéde:

- sok gyakorlási alkalom biztosítása egyéni vagy kiscsoportos beszélgetések alkalmával.

Beszédfejlesztésének területei:

- a gyermek tiszta beszédének-akár logopédus közreműködésével való- segítése
- aktív és passzív szókincsének gyarapítása;
- a beszéd nyelvtanilag helyesebbé tétele;
- a gyermek mondanivalóját folyamatosan, összefüggően tudja elmondani (saját élményei, egyszerűbb mesék, történetek tartalma)
- a gyermek udvarias beszédének kialakítása

A párbeszéd partnerei: óvónők, dajka, csoporttársak, szülők, testvérek. A párbeszédhez szükség van a partner gondolatainak megértésére, gyors reagálásra, újabb érzelmek, javaslatok megfogalmazására. Ezek fegyelmezett gondolkodást, koncentrált figyelmet igényelnek a résztvevőktől. A kisebb csoportokban folytatott párbeszéd oldott légköre lehetőséget teremt a félénk, gátlásos, beszédhibás gyermekek megszólaltatására.

A család anyanyelvi kultúrája: az anyanyelvi nevelés első és legfontosabb színtere a család. Ismernünk kell a család beszédkultúráját, szókincsét, beszédstílusát, kifejezőkészségét, a magyar nyelvtan szabályaihoz való alkalmazkodás szintjét. Ha partner a szülő, akkor ők is tudatosabban, körültekintőbben vigyáznak beszédükre, másrészt követik tanácsainkat.

Céljaink, feladataink az értelmi nevelésben:

- A gyermekek eltérő tapasztalataira, egyéni és közös élményeikre, érdeklődésükre és kíváncsiságukra építve: a cselekvés, tevékenység, a beszéd gondolkodás egységének biztosítása - differenciált fejlesztés.
- Az utánpótlásra épülő tanulással együtt a felfedezések, próbálkozások az élethelyzetekben, tevékenységekben történő felismerések a pszichikus funkciók intenzív fejlesztése.
- Az egyéni különbségek, adottságok, hajlam, rátermettség képességek felfedezése.
- Önálló gondolkodásra nevelés, döntési képesség fejlesztése.
- Az írott nyelv és jelzések iránti érdeklődés felkeltése
- A hagyományéltető-szemléletű nevelés aktív cselekedtetéssel fejleszti az értelmi képességeket.
- Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő, ösztönző környezet biztosítása.

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- az óvónők, felnőttek beszédmintái alapján – a befogadás, a gyakorlás által – a gyerekek kiejtése alakuljon helyes irányban, gyarapodjon szókészletük
- tökéletesedjen anyanyelvük, irodalmi szépérzékük
- a népmesék, mondókák, az irodalmi művek hallgatása, mondogatása közben erősödjön az egymás iránti figyelem, az összetartozás érzése is
- az átélt irodalmi élmények gazdagítsák érzelmi intelligenciájukat: a sok pozitív érzélemmel, örömmel, boldogsággal, lelkesedéssel, csodálkozással, derűvel, illetve a negatív érzésekkel való találkozásokkal (igazságtalanság, szomorúság, bánat)
- ismétlésekkel, dramatikus játékokkal, bábozásokkal legyenek képesek önálló fantáziadús alkotásra
- a népi mondókában rejlő ritmikussággal legyenek képesek a belső mozgásfeszültséget levezetni, mozgásukat összerendezettebbé alakítani
- konfliktuskezelési módjuk, problémamegoldó készségük a népmesei minták hatására is alakuljanak
- erkölcsi érzékük, ítélőképességük alakuljon a népmesék cselekménye által
- az élmények hatására, kötődésük alapozódjon a népköltészet értékei iránt is
- árnyaltan tudja kifejezni érzéseit, gondolatait
- képről, témáról önállóan, összefüggő mondatokban tudjon beszélni
- figyelmesen tudja végighallgatni óvónőjét, társait
- tudja figyelmét megfelelő ideig ugyanarra összpontosítani
- vegyen részt a különböző tevékenységekben
- törekedjen reális önértékelésre
- tudja alkalmazni ismereteit a gyakorlatban is
- rendelkezzen jó emlékezet, analízáló, szintetizáló képességekkel
- minden területen jusson el a problémafelismerő és megoldó szintig
- gondolkodásának fejlettségi szintje jusson el az elvont gondolkodásig
- alakuljon ki belső motiváltsága
- alakuljon ki feladattudata, feladat tartása
- alakuljon ki szabálytudata
- szívesen vegyen részt nyelvi játékokban

Különleges bánásmódot igénylő gyermek

A differenciálás óvodánkban külön kiemelt feladatot jelent a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása, fejlesztése céljából, melynek lényege a gyermek eltérő, egyéni jellegének megfelelő személyiségközpontú fejlesztés.

A gyermeket elfogadjuk olyannak, amilyen. Minden tevékenységben megfigyeljük a részképességek erős, és gyenge pontjait, majd a gyenge pontokra irányítjuk folyamatos fejlesztést. A hátrányos helyzet okait igyekszünk feltárni, csökkenteni, megszüntetni.

A gyermekek egyéni jellegének megfelelő feladatokat, tevékenységeket biztosítunk, az eltérő érdeklődést ismerve az eszközöket célirányosan alkalmazzuk.

A gyermekek elgondolását segítve alakítjuk a játékhoz szükséges teret, segítjük az elakadt tevékenységet. Az „én” kiteljesedését meghatározott keretek között, az „én” gondolatainak, érzelmeinek, élményeinek, indulatainak meghallgatásával alakítjuk. (a viselkedés ne sértse mások érdekeit)

Differenciálunk még:

- a műveltségterületet hordozó tevékenységek sokszínű megjelenítésével;
- a tevékenységek időkereteivel;
- a technikák változatos alkalmazásával;
- többféle megoldási lehetőség elfogadásával, stb.

Az integráció szükségességét az Alapító Okirat módosítása (először 2008. 02. 01.), illetve a törvényi változás is indokolja:

Jelenleg az Alapító Okirat az alábbiak szerint sorolja alaptevékenységei közé az integrált nevelést:

„A köznevelési intézmény korlátozott számban – csoportonként 2-3 fő – ellátja az ép értelmű, testi, érzékszervi, beszéd fogyatékos, autista sajátos nevelési igényű óvodás korú gyermekeket, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenessége miatt sajátos nevelési igényű óvodás korú gyermekeket, illetve a megismerő funkciók vagy a viselkedési fejlődésének súlyos rendellenessége miatt sajátos nevelési igényű gyermek integrált nevelését.

Az intézmény ellátja a különleges bánásmódot igénylő gyermek esetén, a többi gyermekkel együtt nevelt, szakértői bizottság véleménye alapján az ép értelmű, a mozgásszervi, érzékszervi, beszéd fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését.

"A gyermeket különleges védelem illeti meg és a törvény és más eszközök által nyújtott lehetőségek, hogy fizikailag, szellemileg, erkölcsileg, lelkiileg és társadalmilag egészségben és normálisan tudjon fejlődni, szabadságban és méltóságban. Az erre a célra hozott törvényekben a gyermek felsőbb érdeke legyen a döntő és meghatározó szempont. A fizikailag, szellemileg vagy társadalmilag hátrányos helyzetű gyermeknek meg kell kapnia az állapota és helyzete által megkövetelt nevelést és speciális gondozást."

(A gyermek jogai - az ENSZ által 1959-ben deklarált közlemény alapján.)

Törekszünk az inklúzió - befogadás-, teljes integráció elérésére.

Az integrált nevelés:

- egyenlő jogokat hangsúlyozza
- toleranciára, humanizmusra nevel
- partnerséget kíván kialakítani ép és fogyatékosok között.

Az ép és sérült gyermek számára lehetőséget ad:

- az egymással való kommunikálásra
- egymás megismerésére, elfogadására
- megalapozza a későbbi társadalmi integrációt.

Céljaink, feladataink:

- Sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi és személyi feltételek biztosítása.
- Egyéni fejlesztési tervek készítése, adott szükségletekhez igazodó módszereket beépítve,
- Nevelési céljaink akkor megvalósíthatók, ha a gyermek a napirend során mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéshez szükséges.
- Elvárásainkat mindig a gyermek fejlődési üteméhez igazítjuk.
- Fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg, a gyermeket a fejlesztés ne terhelje túl.
- A gyermek minden segítséget kapjon meg hátrányainak leküzdéséhez.
- Alkalmazkodunk az eltérő képességekhez, viselkedésekhez.
- Együttműködünk a különböző szakemberekkel (konduktor, logopédus, gyógypedagógus)
- A prevenció feladatai: szűrés - mérés - vizsgálat: feladatok megjelölése szakemberek bevonásával, munkájuk helyi, egyedi meghatározásával.

A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés specifikus fejlesztésének elvei, feladatai az óvodai nevelés során:

A nyelvi késés esetén egyszerű mondatokat alkalmazunk, megfelelő nyelvhasználattal. A megértéshez ezeket kiegészítjük vizuális kulcsokkal, minél több képet és valóságos eszközöket használunk. Az információkat és az utasításokat ismétljük, lehetőséget adunk a gyermekeknek is ezek megismétlésére.

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata - a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve - a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédkészenléti állapotban van.

Ez függ a hallásállapottól és a beszéd kialakulását egyénenként is nagymértékben és eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől (például mentális állapot, szociokulturális környezet stb.).

Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket.

Az óvodai nevelés során arra kell törekedni, hogy a súlyos fokban hallássérült kisgyermek hangmegnyilvánulásaiival, majd beszéddel hívja fel magára a figyelmet, közölje kívánságait. Környezete igyekezzen a gyermek közölnivalóját, kommunikációs próbálkozásait megérteni. Az óvodai nevelés egész időtartamát átfogó feladat a kognitív funkciók és az érzelmi élet fejlesztése, alapvető önkiszolgálási szokások elsajátítása, az aktív nyelvhasználat építése. Ennek keretében kell fejleszteni a beszédértést, szókincset, sajról olvasási készséget, érthető kiejtésre nevelést. A nagyothalló gyermekek óvodai fejlesztésében hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szókincsfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése, a beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermekek különböző mértékben közelítik meg a halló társak nyelvi teljesítményét. A hallássérült kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, szükség esetén a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata, valamint a családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció-fejlesztés rendszerébe.

A látási kontroll hiányosságainak korrigálására minden látássérült gyermek esetében segíteni kell a részvételt a közös játékban, a közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását, a közösség előtti szereplést. Kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás megtanítása, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeret, a higiéné, különösen a szem és a kéz tisztán tartása. Az óvodai nevelés során mindvégig figyelembe kell venni a látássérült gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait, különös tekintettel az adott szembetegségre.

A mozgáskorlátozott gyermek óvodai nevelése során kiemelt feladatunk a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, és ily módon az életkornak megfelelő tapasztalatok megszerzetése, a megtanult mozgás alkalmaztatása. Az óvodában biztosítani kell - a gyermek állapotának megfelelően - az akadálymentes közlekedést, a megfelelő mozgás- és életteret (az ehhez szükséges eszközöket, például lejtő, kapaszkodó), mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét. A mozgásnevelést az óvodai foglalkozások körébe kell beépíteni. Az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása a napirend egészét átszövő feladat. Fejlesztésük döntően a mozgáskorlátozottak pedagógiája és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációival történik. Speciális fejlesztésüket a konduktorunk látja el.

Mentális probléma esetén sikerélményhez juttatjuk őket, a számukra megfelelő eszközökkel, a nekik megfelelő tevékenységeken keresztül. A feladatokat apró lépésekre bontjuk, egyszerű és világos utasításokat adunk, meggyőződünk arról, hogy megértették-e azokat. Segítjük bekapcsolódásukat a többi gyermek játékába,

Viselkedési nehézséggel küzdő gyermeket segítjük, hogy szavakban fejezze ki érzelmeit. Korlátozzuk a választások számát. Erősítjük pozitív visszajelzéseinkkel önértékelését.

Következetesek vagyunk az elvárásokban és a szabályok betartásában. Biztosítunk egy helyet a csoportszobában, ahová visszavonulhat. Báboakat, kitömött állatokat, babákat használunk és hagyjuk, hogy a gyermek kifejezhesse érzelmeit, gondolatait. Úgy igyekszünk a gyermeknek korlátokat szabni a biztonságérzet kialakítása érdekében, hogy ne közösiük ki. A visszahúzódo gyermeket hagyjuk, hogy csak figyeljek társaik tevékenységeit, mielőtt bekapcsolódnának azokba. Segítjük baráti kapcsolat kialakítását.

A figyelem tartósságának gyengeségénél rövid mondatokat, világos utasításokat, sok képet használunk. Rövidebbre tervezzük a szervezett csoportos tevékenységeket. A csoportos megbeszéléseknél az óvónő mellett van a gyermek helye. Ha pihenni szeretne, van nyugodt hely a csoportszobában, ahová elvonulhat.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek, ha jó értelmi képességekkel rendelkezik, jól beszél, számára is a kommunikációs, szociális és kognitív habilitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata. Ennek érdekében az óvodai nevelés, illetve ideálisan a szülőkkel való együttműködés eredményeképpen az egész ében töltött idő - különösen a természetes élethelyzetek - használandóak a fejlesztésre. A fejlesztések során szükséges az intenzív, jól strukturált és a meglévő töredékkészségek használata, az egyéni motiváció megteremtése, a speciálisan a gyermek szükségleteihez alkalmazkodó módszerek alkalmazása. Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben pszichológiai képességmérés. A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni tervekkel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva. Az autisztikus gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolatai problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Törekszünk arra, hogy a csoportba egy BTM-es gyermek kerüljön. Elegendő mozgást biztosítunk számukra a határok pontos meghúzásával és betartatásával.

Kiemelt feladatunk annak a területnek, képességnek, érdeklődési körnek a felhasználása a fejlesztésben, amelyben a gyermek kiemelkedő képességet, érdeklődést mutat. Szervezési feladatoknál, eszközök kiválasztásánál és az egyéni értékelés során fontos a differenciálás és egyéni bánásmód fokozott alkalmazása.

A gyermekek fogyatékosságának tényét szakértői bizottság igazolja.

Kiemelten tehetséges gyermek

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

A tehetség olyan tulajdonság, amely gyermekkorban a kiemelkedő ismeretszerzést, felnőtt korban pedig a kiemelkedő alkotótevékenységet teszi lehetővé. Átlag feletti általános vagy speciális képesség, amely magas fokú kreativitással párosul, s megfelelő környezetben az átlagost messze túlhaladó teljesítmény létrehozására teszi alkalmassá az egyént.

Megnyilvánulhat művészeti adottságokban, mozgásban, szociális képességekben vagy átlagon felüli intellektusban.

Korai gyermekkorban a tehetségre irányuló hajlamnak a jezeit lehet felfedezni.

Figyelemfelkeltő lehet, ha a gyermek a korosztályához képest feltűnően másként, rendkívül szigorú logikával kérdez. Lényegi kérdéseket tesz fel, nem elégszik meg túl egyszerű válaszokkal, hanem tovább kérdez mindaddig, amíg pontosan meg nem tudja azt, amire kíváncsi.

A tehetséges gyermek általában tele van energiával, nem fárad ki könnyen, sokkal hosszabb ideig tud foglalkozni egy dologgal, mint az az adott életkorban elvárható lenne tőle.

Az óvodapedagógus magatartásával és pszichikai odafordulásával legyen kész a tehetséges gyermek különleges fejlődési szükségleteinek kielégítésére.

Néphagyomány-éltetés a nevelés folyamatában

„A néphagyomány a nép, sok-sok ember sok-sok évszázad alatt szerzett tapasztalatainak, ismereteinek összessége. Feltárnak benne az ember alapvető szükségletei és a kielégítésüket célzó módszerek, eljárások, alkotások. Kutatjuk, leírjuk a szükségletek kielégítésére létrejött dolgokat, cselekményeket, eljárásokat, tennivalókat, melyek nélkül nincs élet, melyek hiánya, elégtelensége következtében szenvedtek sérüléseket az emberek régen, és amelyek nélkül ma is sérüléseket szenvedünk, nem élhetünk hozzánk méltó, teljes életet. /Andrásfalvy Bertalan, 2002./

A néphagyomány-éltetés célja az óvodai nevelésben is a múlt értékeinek átörökítése, éltetése.

Játékidőben a természetes anyagok közelsége motiválja a gyerekeket. A gyerek kíváncsiságából fakadóan nyúl a természetes anyagokhoz: az agyaghoz, gyapjúhoz, fonalhoz, bőrhöz és fához. Az anyagok jelenléte cselekvésre készíti, fejleszti az alkotóképességét. Az elkészült tárgyak népi gyermekjátékszerek tovább motiválják a tevékenységét, gazdagítják a játékát, alkotásra kész emberré teszik. A mindennapok tevékenységébe jól beleilleszkedik a játékeszközök készítése. Az óvónők segítségnyújtása közben jó alkalom nyílik a beszélgetésre, a népmesék, mondókák, dalok felidőzésére. A népszokásokhoz fűzött, az óvónő által elmesélt történetek hatást gyakorolnak erkölcsi ítéleteik alakulására, magatartáskultúrájukra, viselkedésmódjukra.

Az udvari játékok a hagyományéltető tevékenységekkel bővülnek. A természetes anyagokkal való műveletek mellett a dalos játékok, a népi sportjátékok játszására is sor kerülhet. A dalos játékok a zenei fejlesztésben és az érzelmi nevelésben, a népi sportjátékok az állóképesség, az egészséges küzdőszellem alakításában kapnak fontos szerepet.

Az óvoda udvara, környéke, a séták, a kirándulások, jó lehetőséget adnak a természet, a *környezet megszerettetésére*, az évszakok változásaiból fakadó népi időjósítások felidőzésére.

A gyerekeket a közösen átélt élmények a környezetükhöz kötik, amelynek védelmezőivé válhatnak.

A mindennapi élet tevékenységei és a jeles napok a néphagyományokban szorosan összetartoznak. Az óvodában megünnepelt jeles napokkal színeesebbek lesznek a hétköznapiak.

Az óvónő a néprajzi ismereteit folyamatosan bővíti. Összegyűjti szűkebb környezete hagyományait. A gyűjtőmunkában számít a szülők és a nagyszülők segítségére. A tárgyalgatás, a környezet alakítás technikai fogásait elsajátítja. A néphagyomány-éltetés elemeit mértéktartóan jeleníti meg az óvodai környezetben.

Az óvónő az óvodai nevelés folyamatában megteremti a hagyományéltetés tapasztalatszerzésnek feltételeit és lehetőségeit. Ezáltal a gyermekek és a szülők a természethez, a hagyományokhoz való kötődést egyénileg és együttesen is átélhetik, és azokat önmaguk számára újrateremthetik.

A helyi lehetőségekhez és igényekhez igazodóan alkalmazza a „*kerek esztendő*” rendezési elvet.

Kiválasztja a jeles napokat, a mindennapos hagyományéltető tevékenységeket és a kapcsolódó irodalmi és zenei alkotásokat, népművészetörző technikákat.

Az ünnepnapokon az egész óvoda "ünnepi ruhát ölt". Esztétikai érzékformáló hatást nyújt a feldíszített folyosók, csoportszobák összhangja. Az ünnepnapok másságából fakadó ünnepi viselet ízlésformáló, hangulatfokozó élmény. A gyerek megtanulja, hogy az ünnepnaphoz más viselet, viselkedés illik. Az élmény nem csak az összetartozás élményét erősíti, hanem az esztétikus környezet, öltözködés iránti igény is alapozódik. A népi kultúrában az ember a természettel összhangban élt, harmonikus környezetet teremtett. Az ember az őt körülvevő tárgyakat vizuális jelrendszerrel látta el. Ezek a tárgyak esztétikai, és szellemi értéket hordoznak.

A hagyományéltetés a teljes nevelési folyamatot áthatja, a gyerek személyiségét gazdagítja, beépül a gyerek, a felnőtt teljes tevékenység rendszerébe, a családokkal való együttműködést kiteljesíti.

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- a hagyományéltetés a teljes nevelési folyamatot hassa át, a gyermek személyiségét gazdagítsa, épüljön be a gyermek teljes tevékenységrendszerébe
- a néphagyományéltetés szellemében nevelkedett gyermek alkotó kölcsönhatásban éljen a természettel, érezzen rá arra, hogy a világot képes alakítani
- alapozódjon benne a környezet és a haza iránti szeretet érzése
- ismerje meg a közös alkotás örömeit, a múlt értékeit, a környezetért érzett felelősséget
- váljon érzelmileg gazdagabbá, értelmileg fogékonyabbá
- ismerjen és játsszon önállóan is népi játékokat
- szerezzon jártasságot népi jellegű tevékenységekben (pl. nemezelés, szövés stb.)
- ismerjen jeles napokhoz tartozó szokásokat, dalokat, mondókákat, szólásokat, időjósításokat

7. Az óvodai élet tevékenységi formái

Játék

A gyermek játéka olyan önként vállalt, szabad, örömteli és többnyire vágykielégítő tevékenység, melynek célja a játékban, önmagában van. Nincs semmi más tevékenység, ami ilyen mértékben képes hatni szinte valamennyi pszichés-, motoros-, szociális személyiségjegyre.

Céljaink, feladataink:

- szabad, elmélyült, önkéntes, spontán játék lehetőségeinek biztosítása
- a játéktevékenységeken keresztül a külvilág elemeinek megismertetése
- a játék formáinak, és tartalmának gazdagítása
- a szociális kreativitás fejlesztése (kreatív együttműködés, magatartásmódok, nyitottság a másik iránt, társas kapcsolatok, konfliktusmegoldások)
- a játék rendjének szokássá válása

A játék feltételei:

- lehetőség biztosítása arra, hogy a gyermekek az óvodába érkezéstől hazamenetelig sokféle játékot indíthassanak, szervezhessenek önállóan.
- legyen módjuk a játékhoz szükséges eszközök kiválasztására, készítésére

- a csoportszobába mozgalmasabb, és csendesebb tevékenységek elkülönítése és elhelyezése
- a mozgásigény folyamatos kielégítésére alkalmas eszközökkel felszerelt öltöző, előtér
- a játékhelyek mozgatható bútorokkal történő igény szerinti növelése, csökkentése
- az egész nap folyamán előtérbe kell helyezni a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését
- a játék tanulási folyamatokat is integrál
- a gyermekek a különböző játékszereket, tárgyakat kreatívan, de bizonyos szabályok megtartása mellett használhassák
- a közös élmények játékra inspirálnak, ezért fontos a sok közös óvodai élmény biztosítása

A régen feledésbe merült, vagy éppen a mai generációk számára már ismeretlen játékok, népszokások, néphagyományok hagyományéltető tevékenységek, játékeszköz készítesek felelevenítésre kerülnek. Ezzel színesedik, gazdagodik a gyerekek élete, bővül a nevelés eszköztára. Ez a komplex hatásrendszer nyugodt játéklégtérben, kiegyensúlyozott derűs, óvónői viszonyulással érhető el.

A napirendben szereplő egyéb tevékenységek belesimulnak a játék folyamatába. Időlegesen megszakítják ugyan, de nem tördelik szét.

Körültekintő szervezéssel a hagyományéltető kezdeményezések, foglalkozások helyének és idejének megválasztása az elmélyült játékot nem borítja fel. A konkrét szervezést igénylő kötött időpontú foglalkozások kivételt képeznek (pl.: mozgás, bábszínház, kirándulások, stb.).

A mai játékeszközöket harmonikusan egészítik ki az ősi-népi játékeszközök, rongybabák, falovacskák.

Értékük az alábbiakban rejlik:

- természetes anyagból készültek,
- kapcsolódnak a természeti környezethez,
- hordozói egy sajátos ízlésvilágnak, ízlésformáló hatásúak,
- fellelhetőek a felnőttek munkaeszközeinek, használati tárgyainak kicsinyített másai,
- az eszközökben megjelenik az egyszerű ember találékonysága, furfangossága (pl.: ördöglatka, bűgőcsiga, diópergettyű, stb.).

A játékeszközök lehetnek még, a környezetben fellelhető dolgok is: kavics, falevél, bot, ágdarab, stb.

A *dramatikus játékeszközök* ösztönzik a gyermekeket fantáziájuk szárnyalására. Az esztétikus textiliák, a színes leplek, az ízlésesen elkészített korona, palást, tarisznya, mind elindító lehetnek egy-egy szerepjátéknak, mesedramatizálásnak, spontán "mintha" játéknak. Ezek az anyagok az építő játékban is új színfoltként jelennek meg.

A gyermeki önkifejezőmódokat a *bábozás eszközei* teljesítik ki. Fontos a báb és a dramatikus eszközök állandó jelenléte és helye.

A hagyományéltető életmódban is a gyermekek saját elhatározásuk és kedvük szerint játszanak.

A játék "klasszikus" tartalma kiegészül népi játékokkal:

- az *énekes-táncos játékok*, (szembekötősdí, gyűrűsdí, párcserélő játékok, fogyógyarapodó játékok, leánykérő játékok, lakodalmas játékok, vásáros játékok, furfangos és szórakoztató játékok...),
- a *mozgásos és küzdő játékok*, (versengő, váltást tartalmazó játékok, várkörüljárás, sorjátékok, hidasjátékok...),
- a *népszokásörző dramatikus játékok* (a jeles napokhoz kötődő játékok),
- a *népi játékszer készítesek* (bábuk, játék-bútorok, rongybabák, napraforgószár lovacska, csutkababa, facsiga, töklámpás. kukoricaszárból kunyhó készítesek...)

Mindezek új tartalommal töltik meg a gyerekek játékát. Az óvónő a hagyományos játékeszközök motiváló hatása mellett gondoskodik a dramatikus népszokások játékaikhoz szükséges kellékekről, hangulati elemekről. Viselkedésével közös játékra inspirál. A színvonalas óvónői bábjáték hatására a gyerekek kedvelt tevékenységévé válik a bábozás. A csoport játékszintje általában is az óvónő viszonyulását tükrözi.

Az óvónő tudatosítja önmagában, partnereiben a játék személyiségfejlesztő hatását:

- a gyermekek jelzéseinek megfigyelése és elemzése, személyiségük megismerése érdekében
- feltételteremtő tevékenységével, játékával elősegíteni a gyermekek játékának kibontakozását
- közös élmények szervezése
- gyermekek elképzeléseinek támogatása
- az együttműködés szokásainak az udvarias magatartásformáinak kialakítása
- a gyermekek fejlettségétől függően igényeik kielégítése a játékban, a fejlődésbeli különbségek tolerálása
- egyezkedések, választások, döntések segítése

Az óvónő a gyermek aktuális játékának megfelelően kiválasztja azt a megnyilvánulási formát, amely kedvező a játék alakulására:

- van, amikor szemlélni kell a játékot
- van, amikor hagyni kell a problémáik megoldásában
- van, amikor segíteni kell
- van, amikor együttes játékunk jelenti a legnagyobb örömet
- van, amikor közbe kell avatkoznunk.

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- szükségleteinek és fejlettségének megfelelő játékot válasszon
- kapcsolódjon be a közös játékokba
- legyenek önálló kezdeményező megnyilvánulásai
- legyen képes szabályjátékok megtanulására, tartsa be és kövesse a megismert szabályokat
- válasszon helyesen az adott tevékenységekhez anyagot és eszközt
- legyen képes saját élményeinek eljátszására
- legyen képes a játszócsoportban való játékra
- váljon képessé a játékhelyzetben felmerülő konfliktusok és kudarcok feldolgozására
- élje meg a játék örömet
- játéka legyen örömteli, élményszerű, fantáziadús

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodás életkor sajátja a mintakövetés, az utánzásos tanulás:

„...egymás szájáról lesni a szót, egymás kezét figyelve megtanulni a mozdulatot...” (Néphagyomány meghatározása- Kósa, Szemerkényi, 1975).

Céljaink, feladataink:

- tapasztalatok bővítése, rendezése, gondolkodás örömeinek átélése
- a megismerési képességek fejlesztése
- képszerű és szemléletes gondolkodás kialakulása
- a tudás, és tanulás iránti vágy ébresztése
- beszédészlelés és beszédértés, szóbeli kifejezés fejlesztése
- problémahelyzetek megoldása
- a tevékenységek közötti választás a döntés lehetőségét biztosítva, feladattartásra nevel
- a műveltség tartalom sok szempontú megközelítése
- a gyermekek a tapasztalás szintjén ismerkednek meg a problémákkal, melyeket a beszélgetések során, fogalmi szinten is kifejezhetnek
- a gyermekek a felnőtt társak mintájának utánzásával, felfedezéssel, kísérletezéssel tanulnak
- a tervszerű átgondolt, de a gyermekek által formálódó, változó tevékenységekben érvényesül a nevelés kultúrák közvetítő szerepe.

A tanulás az óvodáskorban, a gyermek alaptevékenységében, a játékban a leghatékonyabb, de megvalósulhat az óvónő által felkínált egyéb tevékenységekben is. A tevékenységek rendszeres, módszeres, műveltség tartalmat közvetítő szerepet töltenek be, és közvetlen tapasztalást biztosítanak. A tanulás az egyén viselkedésében, és személyiségében bekövetkezett tartós változás, ami magába foglalja az új ismeretek és készségek elsajátítását, valamint a meglévő képességek további fejlődését. A gyermeki tanulás az óvodai élet összetett tevékenységrendszerében jön létre. A program a hagyományos tevékenységformákat a hagyományörzésből, a természetvédelemből, a családokkal való együttműködésből fakadó tevékenységekkel gazdagítja.

Játék és tanulás

Pszichológiai értelemben a tanulás megelőzi a játékot, majd pedig a játék lesz az a színtér, ahol a legeredményesebb a tanulás.

A két tevékenység közös vonásai

- teret ad a gyermek önálló törekvéseinek
- tevékenységi lehetőséget biztosít
- alkalmas az igény szerinti gyakorlásra
- folyamatos problémahelyzetek megoldásának örömét adja
- tevékenységek hatásaival személyiségformáló eszköz

Közös elemek a játékban és a tanulásban:

Utánzás: az óvodáskorban döntő meghatározója a játéknak és a tanulásnak, a gyermek szándéka és a tevékenység célja a fontos. A játékbeli utánzások egyben a tanulás alapjai is. A gyermek számára könnyebb látva utánozni, mint instrukciók alapján megérteni, cselekedni.

Gyakorlás: egyfajta tanulási forma, amely a játék megnyilvánulási formája is egyben. A játék legfőbb ereje éppen az, hogy a gyermek benne teszi próbára nyíladozó személyiségét. Gyakorlás közben saját kedvére alkot, és közben minden külső kényszer nélkül saját elhatározásából gyakorol.

észrevétlenül bejuttassa személyiségébe az individualizációhoz, és szocializációhoz szükséges létfontosságú elemeket.

Kérdések: a kisgyermek kérdései révén is kap választ, és segítséget a környezetéből szerzett benyomásai, tapasztalatai megértéséhez. Kérdései segítségével rendeződnek az őt ért tagolatlan környezeti hatások.

A kérdésekben a gyermekeknek a kért iránti bizalma is kifejlődik. A válaszok hozzájárulnak a környezetében elfoglalt státuszok megértéséhez, a társakhoz, felnőttekhez fűződő viszonyának tisztázásához, önismeretének kibontakoztatásához.

A kölcsönös kérdés megfogalmazások annál sokoldalúbbak, és bizalmasabbak, minél magasabb a csoport szocializációs indexe, illetve minél szorosabb kapcsolat jellemzi a beszélgetőket.

Problémamegoldás: a játék során előfordulhat problémamegoldásra váró helyzet, és minden tanulási formának is lehet része, kiegészítője, és önálló tanulási formaként is szerepelhet.

A felmerülő problémahelyzetek megoldásához, néha szükség van az óvodapedagógus segítségére.

Úgy segítsünk, hogy az önállóságot ne vegyük el a gyermektől, övé legyen a megoldás sikerélménye, hogy legyen kedve a további tevékenykedésre.

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- végezzen önálló megfigyeléseket, ismerje fel a jelenségeket változásukban is
- fedezzen fel konkrét összefüggéseket, ok-okozati viszonyokat
- törekedjen többféle megoldás keresésére
- legyen képes gondolatait érthetően szavakba, mondatokba foglalni
- szándékos figyelmének tartalma érje el a 10-15 percet, alakuljon feladattudata

Munkajellegű tevékenységek

A gyermeki munka tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekekkel való együttműködést, és folyamatos pozitív értékelést igényel.

Játékidőben, az élethelyzetekben, bármely tevékenységben adódik lehetőség a munkavégzésre. A munka sok vonatkozásban azonosságot mutat a játékkal, így az óvodában a személyiségfejlesztés fontos eszköze.

Céljaink, feladataink:

A gyermeki munka tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekekkel való együttműködést, és folyamatos pozitív értékelést igényel.

Játékidőben, az élethelyzetekben, bármely tevékenységben adódik lehetőség a munkavégzésre. A munka sok vonatkozásban azonosságot mutat a játékkal, így az óvodában a személyiségfejlesztés fontos eszköze.

- az emberi munka jelentőségének az alkotás szépségeinek bemutatása, átérzése
- a család és az óvoda munkával kapcsolatos elvárásainak közelítése
- a munkába vállalt önkéntesség és a közösség érdekében végzett tevékenység örömeinek érzékeltetése
- baráti és egymás segítő kapcsolatok kialakulásának segítése, támogatása
- jártasságok alakítása eszközök, szerszámok használatában

- a munkaerkölcs, felelősségérzet alapozása, kitartásra nevelés: a gyereket eljuttatni a célirányos kötelezettségvállalás befejező mozzanataig.

Az óvónő szerepe:

- a munkavégzés ösztönzése, értékelése
- a feladatok differenciálása életkor és fejlettségi szint szerint
- a szülők munkájának megismertetése
- a gyermekek önálló próbálkozásainak segítése az aktivitás fékezésének és a túlvédésnek elkerülésével
- pozitív megerősítések a tevékenységek folyamán

Munkafajták:

- önkiszolgáló munka (önállóságot, önfegyelmet, kitartást, feladattudatot fejleszt)
- a játékban megjelenő önként vállalt alkalmi tevékenységek
- csoporthagyományok ápolásához kapcsolódó munkák (ünnepi készülődések)
- önként vállalt alkalmi megbízatások
- naposi munka, napi – heti feladatellátások
- mindennapi élettel kapcsolatos állandó-és alkalmoszerű munkák

A *naposság* vállalásában az önkéntesség dominál. A jelkép (kötény) nem csak a megbízást és a feladatvállalást jelzi, hanem vonzóvá is teszi a tevékenységet, amire büszke és örömmel, sikeresen teljesíti azt. A naposi munka tartalmát úgy célszerű alakítani, hogy minél kevesebb időt vegyen el a gyerek játékaiból. A naposi munkát kisebb gyerek is vállalhatja. A hagyományéltető cselekvések bővítik a naposi teendőket. Például a kerti szerszámok rendben tartása, a befőzésekhez, a sütésekhez szükséges eszközök előkészítése, öntözések, stb.

A *mindennapi élettel* kapcsolatos állandó- és alkalmoszerű munkákhoz tartoznak: az udvar- és teremrendezés, a játékjavítás,- tisztítás,- készítés, az egyéni megbízatások, az üzenetek teljesítése, az ünnepi készülődés (ajándékkészítés, szobacsinosítás, díszítés), a házimunka jellegű tevékenységek (étkezések utáni seprés, sütés-főzés, ünnepek előtti nagytakarítás, stb.).

A *növény- és kisállat* gondozás munkálatai közben a gyerek megismerkedik egyes munkafolyamatokkal (ültetés, vetés, locsolás, kapálás, etetés, itatás, stb.). Az óvoda udvarán kialakítható veteményes-, virágos-, és sziklakert folyamatos munkát kínál ültetéstől betakarításig. A kisebb gyereket az eszköz, a cselekvés vonzza, míg a nagyobb már tudatosan végzi el feladatát.

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- végezzon egyéni fejlettségi szintjének megfelelő feladatokat
- teljesítse pontosan megbízatásait
- ismerje fel a segítségadás lehetőségeit
- ismerje az óvodában található szerszámok, munkaeszközök használatát
- legyen képes az eszközök megóvására és saját testi épségének megőrzésére
- törekedjen önállóságra, vállaljon önként feladatokat
- gondozza, óvja a környezetében lévő növényeket

8. Műveltség tartalmat hordozó tevékenységek

Verselés, mesélés

Céljaink, feladataink:

- igény kialakítása az irodalmi élményekre, irodalmi fogékonyság alapozása
- könyv iránti vonzódás kibontakoztatása, és a könyvvel való helyes bánásmód elsajátítása
- akusztikus verbális emlékezet fejlesztése
- analízáló, szintetizáló képesség fejlesztése a beszéden keresztül
- a gyermekek szókincsének, beszédmegértés képességének fejlesztése
- a beszédkezdő felkeltése, és megőrzése
- a mindennapos mesélés lehetőségének biztosítása
- verselésre, mesélésre, mondókázásra minden adódó lehetőség kihasználása
- vers játék a nyelvvel, az érdekesen szépen hangzó beszéddel, ezért mondani, és nem tanítani kell
- a versek a hangzás és a hangulat felől fogják meg a gyermeket
- mesélésnél fontos a mesélővel kialakított személyes kapcsolat
- a gyermekek mese hatására kialakuló spontán megnyilvánulásait meghallgatjuk
- a jó mesélő azt az érzést kelti a hallgatóban, hogy maga is hiszi, amit mond, ezért az igazi mese csak fejből mondható
- személyes történetek és saját mese létrehozásának igénye
- egyéni és közös mesekönyvek létrehozása
- a vers, mese élményfeldolgozásának lehetőségét a tevékenységekben is biztosítjuk

A mondókákat, a meséket régen a szájhagyomány éltette. A kisgyermeket születésétől "irodalmi környezet" vette körül. Az altatók, a dúdolók, az ölbevevők érzelmi biztonságát erősítették. A természettel, az emberi környezettel kapcsolatos népköltészeti alkotások végigkísérték a gyerekkort. A program ezt az irodalmi hatást kívánja őrizni.

A gyermek érzelmein át épülnek be ízlésvilágába, alapozzák meg "kulturális anyanyelvét".

Az óvodáskorúak verse elsősorban a népi mondóka, melyeknek nagy része mozgással is lejátszható. Ezen mozgásos játékok nagy segítséget nyújtanak a mozgáskoordináció, az egyensúlyérzék fejlesztéséhez, a térérzékeléshez, az egymásra figyeléshez, testünk, érzékszerveink megismeréséhez, a ritmusérzék alakításához. Fontos szerepük van az érintésben, az óvónő-gyermek, gyermek-gyermek közötti érzelmi kötődés megszilárdításában.

Játszásuk, gyakorlásuk hozzájárul az óvónő és gyermek közötti intim kapcsolat kialakulásához. Ilyenek: *a felnőttek játéka a kicsinyekkel, a természettel kapcsolatos mondókák, stb.*

A gyerekeknek a mesehallgatás lelki szükséglet, lehetőleg minden nap hallgassanak mesét. A mese a mindennapi valósággal össze nem egyeztethető, amiről szól, az mesebeli. A mese egyben reális gondolatokat is közöl a gyermekkel. Közli, hogy a világban jelen van a jó és a rossz is. Általa a gyerek etikai világképet kap. Népmesék lehetnek: *állatmesék, novellamesék, tündérmesék.*

A „Kerek esztendő” programunkban nagy szerep jut a mindennapi élet hagyományaihoz, szokásaihoz, a jeles napokhoz, ünnepekhez, a természet jelenségeihez, változásaihoz kapcsolódó mondókáknak, meséknek, találós kérdéseknek, szólásoknak, közmondásoknak és dramatikus népszokásoknak.

A népköltészetten túl klasszikusaink, mai magyar költőink, gyermekek számára írt versei, elbeszélései is helyet kapnak az irodalmi anyagban. Főleg a gyermekek számára kedvelt ritmikus, szójátékos, gyermekekről, állatokról szóló, költői képeket tartalmazó, és humoros verseik felhasználása ajánlott. Fontos az anyagválogatásban az egyensúly megteremtése.

A versek, mesék ismétlése dramatizálással, bábozással, árnyjátékkal, mimes játékkal történhet. A bábozás lehet a gyermek első "színházi" élménye. A kicsiknél még inkább a paraván nélküli, az óvónő játékát közvetlenül érzékelhető módon, a nagyobbaknál már többféle módon történhet. Tanácsos a gyerekek bábozásához a gyerekkéz által mozgatható bábok beszerzése. A bábozás szerepe fontos, mert a báb szóra készíti. A mese, vagy a dramatikus népszokás élménye, a játszásra ösztönző népszokás jelenléte a gyereket spontán dramatikus játékokra készíti.

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- szívesen, örömmel hallgasson mesét, verset
- mondjon spontán módon is mondókákat, verseket, meséket, hozzájuk tartozó játékok szövegeit és ismerje mozgásait
- szívesen meséljen, bábozzon, dramatizáljon
- tudja a megismert szavak jelentését, megfelelően használja azokat
- legyen képes a hallottak képi megjelenítésére
- jegyezze meg a mese legfontosabb elemeit (szereplők, események), nevezze meg azokat
- tudjon könyvben kép alapján tájékozódni, óvja a könyv állagát
- legyen igénye a hallott mesék, versek újrachallgatására

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A zenei nevelés Kodály Zoltán és Forrai Katalin által teremtett hagyományokra épít. Az óvodáskorú gyermek számára a mozgás-ritmus-zene elválaszthatatlan egysége, a közös mozgás, éneklés jelent zenei élményt.

A mondókák, népi játékok a népdalok, hozzátartoztak az emberek mindennapjaihoz, fennmaradniuk is ezért sikerült. Munkájuk egyhangúságát énekléssel oldották fel, sokszor érzelmeiket, örömeiket, bánatukat is ekképpen fejezték ki. Gyermekeiket éneklésre ringatták a bölcsőben. Minden alkalomnak megvolt a saját dal- és szokásrendszere.

Céljaink, feladataink:

- a gyermekek zenei élményhez juttatása az óvónő éneke és hangszeres zene segítségével közös éneklésen és a zenei érdeklődés felkeltésén keresztül
- az éneklés, zenélés tevékenységének megszerettetése
- zenei képességek, készségek alakítása, fejlesztése
- a népzenei, műzenei és más népek dalainak megismerése
- ritmusérzék, zenei hallás, zenei emlékezet fejlesztése
- közös élmények nyújtása énekes játékokon, közös zenéléseken keresztül
- a készségek fejlesztése a mozgás-hang-szöveg összekapcsolásával
- sok zenei élmény nyújtása, az éneklés ösztönzése
- zenei kreativitás fejlesztése
- a beszédhanggal való játékok, a környezet hangjainak meg és felismerése

- mondókák, táncok, gyermekjátékok tanulása
- hangszeres zene hallgatása
- a zenei élménynyújtásba a szülők, testvérek bevonása
- a gyermeki kreativitás kibontakoztatása hangszerek készítésével és használatával

Programunk zenei anyagát hangsúlyosan alkotják:

- *a népi mondókák,*
- *a pentaton karakterű, 6 hangterjedelmű népi dalos-játékok,*
- *a zenehallgatás dalanyaga* (hangulatokat, érzelmeket közvetítenek, mintát nyújtanak),
- *az énekes népszokások,*
- *a készségfejlesztés zenei elemei.*

A mondókák játékok szerint: ölbebevős, cirógatók, csiklandozók, tapsoltatók, ujj- és tenyérjátékok, lovagoltatók, csúfolók, kiszámolók, páros fordulók, stb. .

A dalos játékok: állathívogatók, naphívogatók, esővárók, sípkészítők, játékra hívogatók, leánykérők, kifordulós játékok, ludas játékok, kapus játékok, küzdő játékok, sorjátékok, csúfolók, stb.

A hangszerekkel való ismerkedés különleges izgalmat és élményt jelent a gyermekeknek. A mindennapos hangszerhasználat a zenei készségfejlesztésben fontos szerepet játszik.

Láthatatlan szállal köti őket a muzsikához, amelyet az óvónő hangszerének, zenélésének a tisztelete erősít. Lehetőség nyílik a *népi hangszerek* megismerésére, készítésére is. Ilyenek: köcsögduda, doromb, citera, hegedű, lopótök dudu, dob, levélsíp, nádsíp, cserépsíp, fűzfa síp, furulya. A gyermekek által önállóan elkészíthető pl.: dióhéj pengető, kukorica hegedű,

Azok az énekes népszokások fordulhatnak elő az óvodában, amelyek megfelelnek a gyermekek életkori sajátosságainak, kapcsolódnak az évszakok változásaihoz, az évente visszatérő naptári ünnepekhez. Nem a szereplés, hanem a játék öröme, egyedi íze az, ami indokolja ezeknek az énekes népszokásoknak az éltetését.

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- tudjon természetes tempóban járni, segítség nélkül tempót tartani
- énekeljen hat hangterjedelmű dalokat, dúdolja az ismert dallamokat
- énekeljen vissza dallamot
- különböztesse meg, és reprodukálja a halk-hangos, magas-mély, gyors-lassú fogalompárokat dallamban és ritmusban
- törekedjen a tiszta éneklésre
- hallgassa figyelmesen a bemutatott zenét
- ismerjen néhány térforma alakítási lehetőséget
- találjon ki dallamhoz mozgást, játékot
- ismerjen és használjon egyszerű ritmushangszereket, tánc lépéseket

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Céljaink, feladataink:

A rajzolás, mintázás, kézimunka sokszínű tevékenység, melynek lehetőségét állandóan biztosítani kell. Kezdetben nem az eredmény, hanem a tevékenység, az anyaggal való játék öröme a fontos. Az óvodában használt és ismert tevékenységformák a hagyományéltető díszítő művészet technikáival, művészetörzítő formáival bővülnek. A rajz, a festés, a kézimunka mellett megjelennek a népi kismesterségeket őrző elemek is. Az óvónő ízlése, mint modell követendő példaként hat a gyermekekre, a csoportszoba gyermekmunkából készített díszítése tükrözi az évszakot, ünnepeinket, a játéktevékenység témáinak alakulását.

A vizuális látásmódot befolyásolja a gyermekekkel való együttdolgozás. A technikákat, az anyagokkal, eszközökkel való bánásmódot be kell mutatni, és lehetőséget kell biztosítani az ábrázolásra az egész nap folyamán (teremben, szabadban is).

Ajánlott hagyományéltető elemek:

- a népi kismesterségek technikái
- a jeles napok "jelkép-készítő" technikái

A kézi munka sorában megjelennek a kézi szövés alapelemei: sodrások, fonások, szövések. A gyapjú anyaga szárazon többféle technikát kínál. A méhviasz alkalmas gyertya készítésére, és a *tojásírókázás* mellett, batikolásra is alkalmas. Egy-egy szép hímzett terítő, a színes fonalak *hímzés* utánzására készítenek. Az *agyagozásra* ösztönzően hat, hogy az alkotásokat lehetőség van az égetőkemencében kiégetni. Ezek aztán a gyermekek kedvenc játékeszközei lesznek. A *játékeszköz készítése* technikáit a gyerekek utánzás után képesek elsajátítani: rongybaba vagy csutkababák, természeteszközök, pl. napraforgószár lovacska, sátrak, kunyhók, stb.

A jeles napi készülődések során a gyerekek részt vehetnek az ünnephez kapcsolódó jelképek közös készítésében. Például az András nap utáni *adventi koszorú-készítés*, a *mézeskalács* gyúrása, díszítése, a karácsonyi *gyertyaöntés*, gyertyamártogatás, a Luca búza vetése, a farsangi-*maszk készítése*, a húsvéti *tojásfa* díszítése, a *májfa* szalagozás, a *pünkösdi koszorú-készítés*, stb.

Ajánlatos a természetes anyagok beszerzése:

- termések: kukorica, makk, gesztenye, csuhé, zöldségek stb.
- növények: nád, sás, gyékény, szalma, vessző stb.
- állati eredetűek: gyapjú, toll, méhviasz, bőr, stb.
- textíliák, fonalak, spárgák, agyag, homok, kavics.

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- használja a képi-plasztikai kifejezés eszközeit, alkotson képet élmény, emlékezet alapján
- emberábrázolásában jelenjenek meg a részformák, esetleg egyszerűbb mozgások is
- használja megfelelően az ábrázolás eszközeit, rendelkezzen helyes ceruzafogással
- nevezze meg a színeket, és azok árnyalatait
- megfigyelés után tudjon formát mintázni
- díszítsen tárgyakat saját elképzelései alapján, ill. népi díszítő motívumok alapján (pl. húsvéti tojás)
- legyen véleménye saját, és társai „műveiről”

- szín- és formavilága gazdagodjon
- különböző anyagokat és technikákat ismerjen és alkalmazzon
- fejlett finommotorikával rendelkezzen
- tapasztalja meg az alkotás örömét
- alakuljon ki kézdominanciája és a szem-kéz koordináció összehangoltan működjön
- legyen képes önálló térbeli alkotások létrehozására
- ismerjen népi díszítő motívumokat

Mozgás

A mozgás az érés folyamatában a fejlődő gyerek természetes szüksége.

Céljaink, feladataink:

- az óvodás korú gyermekek mozgáskoordinációjának intenzív fejlesztése, mozgásigényük kielégítése az év minden napján
- mindenkor úgy szervezzük mindennapjainkat, hogy a komplex testmozgás beépüljön az óvoda napirendjébe
- a rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a pszichomotoros készségek és képességek kialakítása, formálása és fejlesztése a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékokkal és feladatokkal
- sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal segítjük a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulását. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.
- A mozgásos játékok, tevékenységek rendszeres alkalmazása, melyek kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, ezek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. megfelelő izomtömeg kifejlődését, ezáltal a helyes testtartás kialakulását.
- a testi képességeik és az ellenálló képességük alakítása, a szervezetük erősítése differenciált terheléssel, megfelelő légzéstechnika gyakorlásával
- a térbeli, időbeli tájékozódás fejlesztése
- a mozgásműveltség, a mozgáskoordináció fejlesztése népi mozgásos és egyéb játékok által
- rendszeres, aktív mozgáshoz szoktatás, a mozgásszükséglet fenntartása
- az egészséges életmódra való készségek, jártasságok alapozása
- családi szemléletformálás
- egészségóvás megelőzéssel

Szabad, spontán mozgás a mindennapokban:

A mozgást nem kell külön megszerettetni a gyermekkel, mert az állandó belső késztetést érez a mozgásra, örömmel és természetes módon gyakorolja azt.

Az óvodaudvar lehetőséget nyújt a mozgásformák, szabály- és versenyjátékok, népi ügyességi játékok gyakorlására, miáltal a gyerek természetes mozgásigénye sokrétűen kielégül.

A mozgásos népi játékok tere elsősorban az udvar: szembekötősdik, labdacica, célba dobások, ugróiskola, kötélhúzás, várvédők, stb.

A gyerekek különböző terepeken gyakorolják a természetes és egyéb mozgásokat: fogójátékok, mászások, gurulások, bújócskák, futások, járások, labdajátékok. Érdemes kihasználni a szintkülönbségeket, a fák, bokrok, füves területek, lejtők, árkok adta lehetőségeket. Az óvónő a téli időszakban havas, jeges játékokat szervez, csúszkálást, szánkózást, hógolyózást, stb.

A mozgásos játékok során is a gyermek választhatja meg játékát, társait. A szabadidőben zajló szervezett mozgásos játékokban a gyerek önként vesz részt. *Fontos* az egymás testi épségének megóvása, a balesetmentes helyszínek, eszközök megválasztása.

Óvodánk földrajzi elhelyezkedése kiváló lehetőségeket biztosít sétákra, túrákra, kirándulásokra: Duna-part, Várhegy, Erzsébet-park, szőlőskertek.

Irányított mozgástevékenységek a mindennapokban:

Az irányított mozgás tartalmát a természetes emberi mozgások, mint a járás, futás, ugrás, dobás, mászás, kúszás, emelések-hordások, egyensúlyozások, a mozgásos játékok alkotják.

Változatos sportszereink, eszközeink (szivacsmodul készlet, Body- roll hengerek, pszichomotoros készlet, különböző libikókák, trambulin, ejtőernyő, és a hagyományos sporteszközök...), fejlesztő játékaink (terápiás labda, masszázslabda, Ayres-terápiás eszközök, függőágy...) lehetőséget teremtenek a gyerekek számára a mozgáskultúra és az egészséges életmódra nevelés mellett a kompetenciaigények kielégítésére. (társas kapcsolatok, játék, viselkedés, közösségi szokások, motivációk, akarati tényezők).

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- a gyermekeknek a mozgás örömeleményt, pozitív érzelmi hatásokat jelentsen
- mozgása legyen összerendezett, ügyes, megfelelő ritmusú
- fejlődjön tér- és időtájékozódó képessége
- tudja a természetes járást ütemes járással váltakoztatni
- tudjon futni természetes módon, versenyszerűen, különböző rajthelyzetekből, irányváltásokkal
- rendelkezzen jó egyensúlyérzéssel
- tudjon gyakorlatokat végrehajtani tornaszereken és tornaszerekkel
- szem-kéz-láb koordinációja legyen megfelelően fejlett
- értse és kövesse az óvodapedagógus utasításait
- rendelkezzen biztos dominanciákkal
- testsémája legyen kialakult
- koncentrációképesége, állóképessége és kitartása fejlett legyen
- játsszon egyéni-, csoportos-, sor- és váltóversenyt az óvónő segítségével és a szabályok pontos betartásával
- alakuljon ki labdakezelési technikája (célba dobás, elkapás, pattogtatás)
- kidobó állásból tudjon dobni kétkezes alsó és felső dobással
- alakuljon ki megfelelő testtartása, légzéstechnikája

A külső világ tevékeny megismerése

Céljaink, feladataink:

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól.

A természeti-emberi-tárgyi környezet megismerése:

- olyan szokásrendszerek, viselkedésformák megalapozása, készségek, képességek fejlesztése, amelyek elősegítik a környezettel való harmonikus kapcsolat, és környezeti problémák iránti érzékenység kialakulását, és segíti a környezettudatos magatartás kialakulását;
- pozitív viszonyulás kialakítása a természeti,- emberi,- tárgyi környezethez (állatok és növények védelme)
- a gyermekek érzelmi kötődésen keresztül jutnak el környezetük megbecsüléséhez és védelméhez
- természetbarát, környezetbarát óvodai élet megteremtése;
- a gyermek közvetlen közelében lévő világ értékeinek felfedezése és megszerettetése;
- a múzeumok és a városunkban lévő nevezetességek megismerése;
- rendelkezzen elemi ismeretekkel önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását;
- városunk közlekedési lehetőségeinek, szabályainak megismertetése

A gyermek a hagyományos óvodai ismeretanyagot: a család, az óvodai környezet, az emberi foglalkozások, a közlekedés, az emberi test, a napszakok, az évszakok, az állatok, a növények, stb., egy sajátos hatásrendszerben szerzi meg.

Az ember, a természet, a hagyomány szoros kapcsolatban vannak.

Ezt a kapcsolatot a következő tevékenységek őrzik, erősítik:

- az *évszakok változásából* fakadó időjárás megfigyelő tapasztalatszerzések, egy-egy jeles névnaphoz kapcsolódó természeti jelenségek szokásaival fűszerezve,
- az *időjárás változásaiból* fakadó, a hagyományos népi életmódot utánzó környezetalakító munkálatok (pl.: palántanevelés, növénygondozás),
- termések, gyógynövények gyűjtése, *szüretelések*, befőzések, gyümölcs-szárítások,
- télen a madarokról való gondoskodás,
- *jeles napok* előtti készülődések,
- a rendszeres környezetmegismerő séták, *tájmegismerő* kirándulások.

A környezet, a tevékenységek, az élethelyzetek formái, mennyiségi, téri viszonyainak megtapasztalása, matematikai nevelés

A környező valósággal való ismerkedés során a gyermekek tapasztalatokat szereznek az őket körülvevő tárgyak, jelenségek *formái* és *mennyiségi* jellemzőiről. Minden tevékenységükben megjelenik a matematika

pl.: játékukban *párosítanak*: csésze-csészealj, ló-lovas, stb., *halmazokat* képeznek: baromfiudvar benépesítése, játékválogatás, stb. Ismerkednek a mennyiségekkel pl.: terítéskor a naposi munka során, társasjátékok játszásakor, stb. Összehasonlító méréseket végeznek pl.: ki ugrott nagyobb, kinek nehezebb a hátizsákja, stb. *sorba rendezik* egymást, tárgyakat adott tulajdonságok, szabályosságok szerint. A geometria világából tapasztalatokat szereznek *síkbeli, térbeli* alakzatokról.

pl.: különféle építések során, papírnírás, puzzle kirakások alkalmával, stb. A tükörrel való játék során figyelik tükörképük mozgását, utánozzák egymás *tükörképét*, festékfolttal tükrös (szimmetrikus) alakzatokat hoznak létre. Gyakorolják a térben és síkban történő *tájékozódást*.

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- tudja nevét, lakcímét, szülei nevét és foglalkozását
- ismerje fel az élő és élettelen környezeti tényezők leglényegesebb összefüggéseit
- tudja az évszakok nevét, jellemzőit, a napok nevét, sorrendjét, napszakokat
- helyezze főbb csoportba az élőlényeket, állatokat, ismerje azok főbb jellemzőit
- vegyen részt elemi természetvédelmi tevékenységekben (téli madárvédelem, az élőlények óvása)
- ismerjen, szerezzen tapasztalatokat alapvető növény- és állatgondozási műveletekről
- ismerjen fel és nevezzen meg közlekedési eszközöket, tudja a jelzőlámpa színeinek jelentését, a gyalogos átkelőhely jelét, és néhány közlekedési táblát
- használja helyesen a környezetével kapcsolatos kifejezéseket
- ismerje szűkebb és tágabb környezetét, városunk nevezetességeit
- ismerje meg az ember egészségével kapcsolatos alapvető fogalmakat, a megelőzés és gyógyítás folyamatát
- ismerje meg a környezetvédelem óvodában és saját környezetében alkalmazható lehetőségeit
- szerezzen tapasztalatot a környezettudatos magatartásról és alkalmazza őket (vigyáz az élőlényekre, nem szemetel, nem folyatja a vizet feleslegesen)
- tudjon az energia- és víztakarékosságról, a szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás fontosságáról
- az óvodában alkalmazza a szelektív hulladékgyűjtés, víztakarékosság szabályait, gyakorlatát
- a környezet megismerése során szerezzen matematikai tartalmú ismereteket, tapasztalatokat sík- és térformákat, eltérő nagyságokat, hosszúságokat, mennyiségeket
- ismerjen fel alapvető mértani testeket
- ismerje és helyesen értelmezze az irányokat, illetve a helyzeteket kifejező névutókat (pl. alá, fölé, alatt, fölött stb.)
- legyen tapasztalata a rész-egész viszonyról, szimmetriáról és tükörképről
- legyen képes azonosságokat és különbségeket felismerni, megnevezni
- tudjon tárgyakat számlálni legalább 10-ig, kis számokat ismerjen fel összkép alapján is
- legyen képes jól ismert tulajdonságok alapján válogatásra, sorba rendezésre
- összehasonlításait szóban is fejezze ki, tudja megítélni mások megállapításait. Értse és haszná helyesen az összehasonlítást kifejező szavakat (pl. hosszabb, rövidebb, több, kevesebb). Tudjon összemérni két halmazt párosítással.
- legyen képes különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni, egyes egyszerű tulajdonságaikat megnevezni

9. Az óvoda ünnepei, egyéb rendezvényei

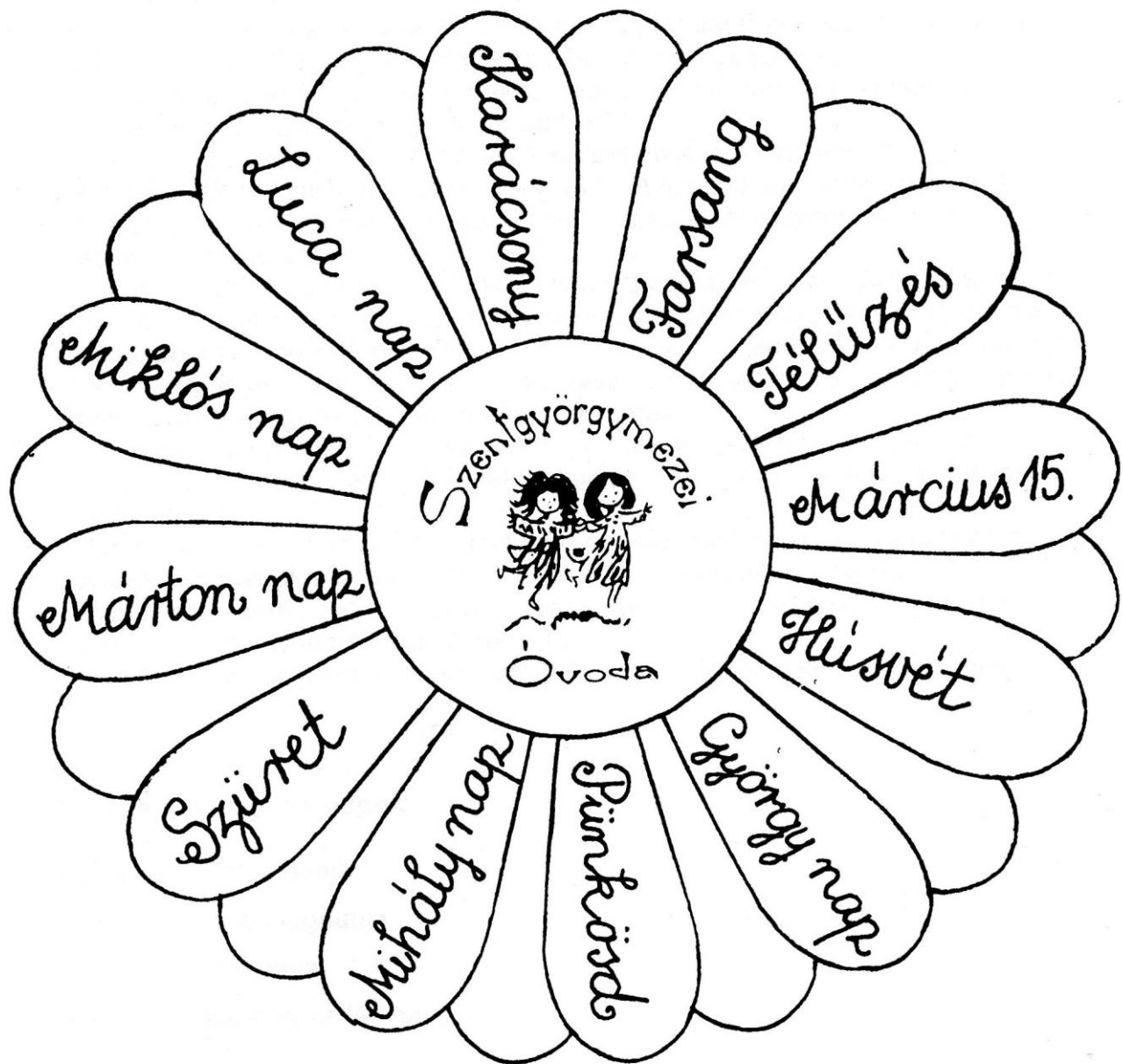
Az ünnepek és hagyományok erősítik a szeretet az összetartozás érzését és az óvodához való kötődést.

Programunk tartalmából fakad, hogy a néphagyomány-éltetés erősíti az óvodai élet hagyományait és a népszokáséltető és a természetóvó jeles napokkal gazdagítja azt. Egy-egy eseményt mindig izgalmas készülődés előz meg. Ez az ünnepre hangoló örömteli közös tevékenykedés a gyerekek szociális viselkedésére maradandó hatást gyakorol. Nagyon fontos, hogy az óvónő – a pedagógiai módszertani szabadságával élve – milyen mélységben tölti meg tartalommal, amivel a gyermek érzelmein át a közösséghez tartozás élettérzését kívánja alapozni. Ebben a folyamatban a lényeg: mindennek eljön az ideje, amire minden évben ugyanakkor és ugyanúgy illik készülni.

Az újra átélés vágya motivál, cselekvésre készítet. A *népszokáséltető jeles napok* cselekményeit meghatározott rituálék szabályozzák. Az évről évre visszatérő hagyományok biztonságot, megnyugtató eligazodást jelentenek a gyerekek életében, erősödik a valahova tartozás érzése.

a „Kerek Esztendő” program

Népszokáséltető ünnepei

A „Kerek Esztendő” Program népszokáséltető ünnepei:

Mihály nap – Szent Mihály napja – szeptember 30.

Szeptember 29-én hajtották haza a Szent György napon legelőre hajtott állatokat. A pásztorok és juhászok is ezen a napon kapták meg a bérüket. Országszerte vásárokat tartottak, melyen a pásztorok a megkapott bérükből egészítették ki a felszerelésüket. A „kisfarsang” ideje is megkezdődött, ez a lakodalmak őszi időszaka, mely Katalin napig tartott.

Óvodánkban mi is tartunk Mihály napi vásárt. A gyermekek kézműves portékákkal, természetes anyagból készült vásárfiákkal készülnek.

A csoportok izléseesen, hívogatóan kipakolják áruikat, majd népi rigmusokkal csalogatják. A „vásári kofák” maguk a gyermekek. A kiszemelt vásárfiát szép szóért, fabatkáért lehet megvásárolni. A vásárt rendszerint tánc, közös vigalom zárja.

Szüret

Ősszel a parasztgazdaságban a társas munka egyik formája a szőlő és más termények betakarítása. A szokásokhoz tartozott a szüreti felvonulás, menet, bál, multság. A gazda házánál a munka végzés estéjén trakta volt (birkapörkölt, pogácsa, bor), ezt zárta a végzés tánc, multság. Közvetlenül ezután kezdődött az ifjúsági szüreti bál, felvonulás, alakoskodás.

Az óvodánk udvara ad helyet a szüretnek. A feldíszített asztaloknál zajlik a szőlő szemeztetése, darálása. A munka végeztével gyermekjátékokkal, zenével, táncsal zárul a must kóstolgatása. Természetesen, amennyiben lehetőségünk van szőlőskertbe is szívesen ellátogatunk, ahol a gazdának segítenek a szorgos kis kezek.

Márton nap – Szent Márton napja – november 11.

Szent Márton a középkor egyik legfényesebb szentje, 316-ban született Savaria (Szombathely) városában. A hagyományok szerint emberszeretete, jósága, irgalmassága és kiváló szónoki képességei tették népszerűvé.

Márton napja a népi kalendáriumban is jeles napnak számít, melyhez sok népszokás, időjósítás kötődik. Ez a nap a tél kezdete, az állatbehajtás, az újbor megkóstolásának ideje és a hízott libákat is ekkor kezdték levágni.

Az óvodában a Márton napi népszokás lampionokkal való utcai (Szentgyörgymező utcáin) felvonulás, amelyre a gyerekek saját maguk készítenek kis lámpásokat. A felvonulás végén Márton-tüzet gyújtunk, hogy a jóságot jelképező fény mindenkinek a szívéhez eljusson.

Mikulás – Szent Miklós napja – december 6.

Miklós püspök a IV. században Kisászsiában élt. Gazdag örökségét a szegények között osztotta szét, nagy barátja volt a gyermekeknek. Ezért jóságos ajándékozó alakja többféle szokásban fennmaradt. Az egész országban jellemző volt a Mikulásjárás szokás, melyben a püspök krampuszaival betért a kisgyermekes házakhoz, kérdezgette őket és ha jól feleltek ajándékot kaptak, ha nem virgáccsal fenyegette őket.

A dunántúli paraszti hagyomány szerint Láncos Miklós és kísérete – beöltözött legények – a fonókban a lányokat vizsgáztatták, jutalmazták, büntették. Ezek a játékok azt szolgálták, hogy az ember lelke megtisztulva várja Jézus születését.

Óvodánkban hagyományosan december 6-án délelőtt érkezik a Mikulás – akit egy idősebb férfi személyesít meg. Minden csoport a saját termében, ünneplő ruhában várja Őt. Versikéket, mondókákat, dalokat énekelünk neki, és beszélgetünk vele. Ezután az előkészített csomagokkal egyenként megajándékozza őket. Végül énekkel búcsúzunk a Mikulástól. A nagycsoportosok felelevenítik Láncos Miklós alakját, beöltöznek, rigmusokat mondogatnak.

Luca-nap – december 13.

A nép tudatában az oltáron tisztelt Luca mellett egy rontó-bontó Luca is élt, aki az emberek rontására törekedett. Ezt ellensúlyozta a Fehér Lucázás rontás elhárító tevékenysége. Neve napján az új esztendő reménységeit tudakolták, a gondjait igyekeztek változatos módon hárítani. Sok hiedelem és varázscselekmény kapcsolódik hozzá.

Luca napján „luca-búzá” ültetünk a gyermekekkel. Minden gyermek saját búzáat ültet, melyet karácsonyig gondozgat, locsolgat. A szépen kihajtott búza közepébe gyertyát állítunk, kék szalaggal kötjük át, s a gyermekek ajándékként viszik haza. Karácsony este az ünnepi asztalra vagy a karácsonyfa alá téve meggyújtják a gyertyákat, mely az adventi remény beteljesülését jelképezi. Óvodánkban Luca napján a kislányok fehér öltözetben, kis seprővel, a fiúk köszöntővel járnak csoportról csoportra, és kisérik a rosszaságot, betegséget.

Karácsony

A karácsonyi ünnepkör az advent első napjától vízkeresztig tart. A karácsony a keresztény egyház egyik legnagyobb ünnepe, a 4. század óta december 25-én ünneplik Jézus születését. Ez a nap a téli napforduló, a pogány hitvilágban a Nap újjászületésének ünnepe. Sokféle népszokás fűződik e naphoz.

Óvodánkban a négy hetes advent ideje alatt készülünk a karácsonyra. A folyosókat, csoportszobákat karácsonyi díszbe öltöztetjük. A gyermekekkel közösen készítjük el az adventi koszorút és minden héten meggyújtjuk az adott számú gyertyát, miközben karácsonyi dalokat énekelgetünk. A csoport adventi naptárából minden nap az a gyermek kapja a finomságot ill. üzenetet, akinek a jele rajta van. Ajándékot is készítünk a gyermekekkel a család számára. Közösen sütjük, díszítjük a mézeskalácsot. A csoportszobába előző nap bekészítjük szépen letakarva a gyermekeknek szánt játékokat. Az ünnep napján mindenki szép ruhában érkezik. Halkan szól a karácsonyi zene, az asztalokat ünnepi terítővel terítjük le, mécsest gyújtunk. Elmondjuk a karácsonyi verseinket, énekeinket. A gyermekek ezen a napon viszik haza az elkészült ajándékokat.

Farsang

A farsangi időszak vízkeresztől hamvazószerdáig tartó időszak. Nagy evés-ivások, lakodalmak, vidám maszkos felvonulások jellemezték régen a farsangot. Három utolsó napja a farsangvasárnap, farsanghétfő és húshagyókedd. A legtöbb népszokás ezekben a napokban volt. A farsang jellegzetes étele a fánk, melynek mágikus varázserőt tulajdonítottak. Farsang idején a táncmulatságok a párválasztást segítették, s aki pár nélkül maradt, azzal csúfolkodtak. A legények maszkos alakoskodásokkal járták a fonókat, ijesztgették a lányokat. Legjelentősebb a mohácsi busójárás, mely nemzeti örökségünk része.

Ezek a hagyományok gyermekközeli módon jelennek meg óvodánkban: állat alakoskodások, álarcos felvonulások, télűző varázsigék, tréfás csúfolódók formájában.

Táncmulatságainkat vidám csujjogatók, seprűtánc, tréfás népi játékok kísérik – a korcsoportoknak megfelelően válogatva.

Télűzés

A bevonuló tavasz ünnepe (mozgó ünnep).

Húshagyókedd a farsang utolsó napja, a téltemetés a farsangtemetés időpontja.

Régen szó szerint eltemették a telet, mert koporsót készítettek, amit húshagyókedden el is égettek.

Ahol nem készítettek koporsót ott szalmazsákot, szalmabábut égettek.

Óvodánkban a télűzést húshagyókedd délelőttjén tartjuk. A farsangot zárjuk vele. Mi szalmabábot készítünk, „Farsang Jancsit”. Csoportonként ráolvasunk minden rosszat, amit szeretnénk, ha magával vinne. Ezután az udvaron zajkeltő eszközök, ritmushangszerek, télűzős tavaszváró mondókák, énekek kíséretében meggyújtjuk és elégetjük. Erre az eseményre szülőket is szeretettel várunk.

Március 15.

Ez a nap a magyar polgári forradalom és szabadságharc ünnepe.

Képek, könyvek nézegetése közben beszélgetünk a szabadságharchoz kapcsolódó eseményekről.

Megbeszéljük milyen volt a katonák élete régen és ma, milyen volt a ruházatuk, hogyan közlekedtek.

Megismerkedünk a jelképekkel is.

Gyermeki munkákkal díszítjük termeinket, előtereinket, a megemlékezésen pedig tisztelgünk a hősök előtt.

A tevékenységek közben a gyermekek sok dallal, mondókával, verssel ismerkednek meg. Az ünnephez kapcsolódó népi játékokat játszunk.

A megemlékezés a közelben lévő Honvédtemetőben történik, ahová az egész óvoda kivonul.

A fiúk csákót, kalapot, a lányok pártát, hajfonatot viselnek. Kezükben zászló, vagy virág, a ruhájukon kokárda. A Honvédtemetőben egy szülő tárogatón 48-as dalokat játszik, a gyermekek énekelnek, verselnek.

Az ismeretlen honvédek sírjaira a megemlékezés jeleként zászlót, virágot teszünk.

Húsvét

A húsvét a keresztények egyik legfontosabb ünnepe, Krisztus feltámadása.

A húsvét hamvazószerdától húsvétvasárnapig tart. Mozgóünnepnek nevezik, mivel időpontját a tavaszi napéjegyenlőséget követő holdtölte utáni első vasárnapban jelölte meg a niceai zsinat. Ez a böjt időszaka is, melynek végén Húsvét napján ettek először húst.

A készülődés hagyományosan a nagyhéten történik az óvodában. A gyerekekkel nyusziváro fészkeket készítünk, mely az udvaron elrejtve bújik meg egy kis édességgel.

A fiúkkal titokban locsolóversikét tanulgatunk, mellyel az apával mehetnek tojásgyűjtésre.

Az ünnep elteltével az óvodában a fiúk is meglocsolják a lányokat és cserébe tojást kapnak ajándékba.

Szent György napja – április 24.

Sárkányölő Szent György ünnepe, aki a lovagok, katonák, kovácsok, vándorlegények patrónusa volt.

Legendája szerint legyőzi a sárkányt és kiszabadítja fogságából a királylányt. Hagyományosan pásztorünnep volt a nap, az állatok Szent György napi kihajtásához sokféle hiedelem, szokás kapcsolódott.

Óvodánk egész heti programsorozattal teszi emlékezetessé ezt a napot, hiszen nevét viseli városrészünk és óvodánk is

A gyerekek megismerik legendáját, papírsárkányokat eregetünk, ide tarozó népi játékokat játszunk kint és bent. Minden évben vendégül látunk művészeket, vagy mestereket, akik valamilyen népi tevékenységet űznek (népzene, mesemondó, nemezelő stb.).

Pünkösd

A tavaszi ünnepkörhöz tartozó jeles napok közül a Pünkösd vasárnap az utolsó. A keresztény világ a Húsvét utáni ötvenedik napon ünnepli a Szentlélek eljövetelét.

Pünkösdt sokféle szokással ünnepelte a falu népe. A legények pünkösdi királyságért vetekedtek. A lányok pünkösdi királyné-járást tartottak.

A szokás lényege a viruló tavasz köszöntése.

Óvodánk nagycsoportosai pünkösdi királyné-járást játszanak. A lányok csoportról csoportra járnak és pünkösdi énekekkel, termékenységvarázsló mondókákkal kívánnak minden jót a ház népének. Ezért a csoportok aprósüteményekkel ajándékozzák meg a gyerekeket.

A pünkösdi király választást minden csoportban játszunk legényt próbáló játékokkal. „Ki a legerősebb?” – erőpróba, ügyességi játékok, versenyjátékok

Természetóvó jeles napok:

- október 4. Állatok napja
- március 22. Víz világnapja
- április 23. Föld napja
- május 10. Madarak és fák napja

Egyéb programok:

- Ezen kívül megünnepeljük a gyermekek születésnapját.
- Anyák napjára ajándékot készítünk, verset, éneket tanulunk, ám a szeretetteljes, bensőséges köszöntésre – valódi helyén – otthon, a családban kerül sor.
- Évente legalább egyszer közös élményszerző kirándulást szervez minden csoport távolabbi vidékekre.
- Csoportonkénti munkadélután a szülőkkel.
- Adventi vásár az óvodában.
- Az óvodában gyermeknek szóló előadások, programok szervezése.
- Gyermeknap: közös óvodai ünnep, az udvaron a családokkal. Sport programokat, játékokat, vetélkedőket szervezünk.
- Évzáró és/vagy iskolába készülők búcsúztatása- saját szövésű tarisznyákkal.
- Munkatársi közösség tanulmányi kirándulása minden évben.
- „Óvodai nyílt nap” a leendő kiscsoportosoknak

10. Gyermek fejlődésének nyomon követése és mérése

A gyermekek képességeinek, készségeinek, tevékenységeinek, magatartásának alakulásának rögzítése folyamatos megfigyelést követően történik, melynek szempontjait a hatályos jogszabályok alapján az Alapprogram által is megfogalmazottak figyelembe vételével a nevelőtestület közösen dolgozott ki és fogadott el.

- Anamnézis
- Családlátogatás tapasztalatai
- Beszoktatás története
- Fejlődési lap (havi rendszerességgel, vagy szükség szerint)
- Gyermek fejlődésének alakulása (óvodába lépéskor, majd évente)

A fejlődési lap tartalmazza

- a gyermek fejlődésének mutatóit, valamint az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket
- a gyermekek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt
- amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógusnak a fejlődést szolgáló intézkedéseire tett javaslatait
- a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait

Célunk

- a hatékony óvodai nevelés, melynek alapfeltétele a gyermek személyiségének, adott állapotának alapos ismerete, hogy fejlődésében saját képességei szerint és saját tempójában haladva, minél magasabb szintre jusson el.
- intézményi szinten olyan dokumentációs anyag összeállítása, melynek használatával a gyermek fejlődésének folyamata nyomon követhető, és az óvodai évek alatt folyamatosan dokumentálható

A megfigyelő és értékelő eljárások nem vonják el a gyermekek, óvodapedagógusok idejét a játéktól, pihenéstől.

SINDELAR vizsgálóeljárás az 5. életévüket betöltő gyermekek tanulási részképességeinek megállapítására szolgál.

A Sindelar-módszer célja a tanulási zavarok megelőzése, illetve a zavar elmélyülésének megakadályozása. Kiindulópontja a tanulási zavarok hátterében álló részképesség-gyengeségek felismerése, melyet egyéni vizsgáló eljárással határoz meg és alapozza meg a szükséges fejlesztő eljárást. (A részképesség-gyengeségek tanulási és magatartási zavarokat okozhatnak.)

A vizsgálat módját, célját és eredményét fogadóóra keretében ismertetjük a szülőkkel. Valamely részképesség gyengeség megállapításakor a szülő beleegyezésével és együttműködésével felvesszük a kapcsolatot a Nevelési Tanácsadóval. Speciális fejlesztés meghatározására ott kérünk további vizsgálatot, majd fejlesztést.

11. Gyermekvédelem

Az óvodában a gyermekvédelem alapja az óvodás gyermek alapos ismerete, melynek két területe van:

- a gyermekek óvodáskor előtti, és óvodán kívüli megismerése
- a gyermek személyiségének óvodában történő megismerése, megfigyelése

A gyermekvédelem minden óvónő munkaköri kötelessége. A gyermekvédelmi felelős és az óvodavezető feladata a munka koordinálása.

Veszélyeztetett helyzetű: az a gyermek, akinek testi, lelki, értelmi, erkölcsi fejlődését a szülő/gondozó nem biztosítja

1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról

67/A. § (1) Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

a) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról - önkéntes nyilatkozata alapján - megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

c)⁴⁸⁷ a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

(2) Halmozottan hátrányos helyzetű

a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az (1) bekezdés a)-c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,

b) a nevelésbe vett gyermek,

c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

(3) A gyámhatóság a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság elbírálásával egyidejűleg kérelemre - külön döntésben, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsággal egyező időtartamra - megállapítja a gyermek, nagykorúvá vált gyermek hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetének fennállását.

(4) A hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítása a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapítását követően is kérelmezhető. Ebben az esetben az (1) bekezdésben meghatározott feltételek fennállását a kérelem benyújtásának időpontjára vonatkozólag kell vizsgálni, valamint a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a kérelem benyújtásának napjától a fennálló rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény időtartamára állapítható meg.

(4) A hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítása a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapítását követően is kérelmezhető. Ebben az esetben az (1) bekezdésben meghatározott feltételek fennállását a kérelem benyújtásának időpontjára vonatkozólag kell vizsgálni, valamint a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a

kérelem benyújtásának napjától a fennálló rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény időtartamára állapítható meg.

A megfelelő szociális támogatás megszerzéséhez szükség esetén az óvoda segítséget nyújt. Nehezen nevelhető az a gyermek, akinek értelmi fejlettsége nem tér el az átlagtól, de enyhébb biológiai, vagy pszichés sérülés miatt magatartási, fejlődési zavart mutat.

Gyermekevédelmi munkánk célja, feladataink:

- legfontosabb a megelőzés
- a szükségletek kielégítésének segítése
- biztonságos, egészséges óvodai környezet megteremtése
- a veszélyeztetettség, hátrányos helyzet nehezen nevelhetőség tüneteinek felismerése, a problémák okainak megkeresése
- a gyermek szociális helyzetének lehetőség szerinti javítása
- legyen természetes gyermekeink és a felnőtt dolgozók körében a másság elfogadása
- rendszeres kapcsolattartás a gyermekek szüleivel
- együttműködés a gyermekevédelemmel, partner társszervezetekkel
- a családot, gyermeket megillető kedvezményekhez való hozzájutás elősegítése
- a gyermek veszélyeztetettségének, illetve hátrányos helyzetének megkülönböztetése a helyi kritériumok alapján
- megvizsgálni azt is, hogy az óvoda tárgyi, személyi környezete megfelel-e a gyermeknek, vagy relatív ártalmak érik pl. zsúfoltság az óvodában, kudarcélmények, nem megfelelő eszközök stb.
- a megelőzés és a korrekció érdekében szeretetteljes óvodai légkör, napi aktív oda figyelés minden gyermekre
- a szülők segítése, a szülői szerep eredményesebb betöltéséhez
- együttműködés a konkrét esetekben a segítőkkel, társszervekkel.

Az eredményes gyermekevédelmi munka érdekében kapcsolatot tartunk:

- szülőkkel
- az óvoda védőnőjével, és gyermekorvosával
- a Polgármesteri Hivatallal
- pedagógiai szakszolgálattal
- családsegítő és gyermekjóléti szolgálattal
- szükség esetén az iskola gyermekevédelmi felelősével

A szociálpedagógus szerepe, feladatai a gyermekevédelmi munkában

- felkutatni és támogatni - a védőnő és az óvoda orvosának a segítségével - azoknak a gyermekeknek az óvodába kerülését, akiknek az ellátása otthon nem megfelelő
- az átmenetek és a családi problémák miatt bekövetkezett rendellenességek felismerése az óvónők jelzései alapján
- szülők, családok igényeinek felmérése
- a családok támogatására működő speciális szolgáltatásokra a szülők figyelmének felhívása

- fellépjen minden diszkrimináció, hátrányos megkülönböztetés, ellen
- családokkal való kapcsolatépítés, információ, igények, szükségletek felismerése
- elérhető szociális szolgáltatások felkutatása
- felvilágosítás nyújtása a családi életéről, a szülői szerepről és a gyermeknevelésről
- az óvodai gyermekvédelmi munka koordinálása

12. Az óvodai élet megszervezése

Az óvoda csoportszerkezetét meghatározza:

- törvényi szabályozás (csoportlétszám)
- mindenkor jelentkező gyermekek életkora (osztatlan, részben osztott, osztott)
- nemek aránya
- lehetőség szerint a szülői igények (pl. osztatlan csoport)

Az óvodai élet szervezeti keretei: napirend – hetirend

A jó napirendben vannak stabil, mindig visszatérő pontok, amelyek érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekekben a nap azon hosszú óráiban, amikor kénytelenek nélkülözni szüleiket.

Napirend

5.30-16.30-ig: SZABAD JÁTÉK a teremben és az udvaron

KÖZBEN:

8 - 9-ig: folyamatos tízórai

9-11.45 között

- szabadon választható, megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, a gyermek egyéni fejlettségét figyelembe vevő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások szervezése bent és kint:

környezeti, matematikai – anyanyelvi – irodalmi – vizuális – zenei nevelés

- szabad és irányított MOZGÁSOK, mozgásos játékok

- élményszerző séták, kirándulások

- különböző tapasztalatszerzések, alkotó munkák

11.45-12.45-ig: tisztálkodás - terítés - ebéd

12.45-14.30-ig: - az asztalok leszedése, szellőztetés, takarítás, ágyazás

- tisztálkodás fogmosással

- átvittetés pizsamába, mese, pihenés

14.30-16.30-ig: - folyamatos ébredés, öltözés, tisztálkodás, fésülködés

- uzsonna

- szabad játék a teremben, az udvaron

Hetirend

A hetirendet is rugalmas és stabil pontok jellemzik.

Összeállításának elvei a következők:

- naponta biztosítani kell a rendszeres, differenciált mozgásfejlesztést. A keret és az időtartam a gyermek igényétől függően változik
- hetente egy alkalommal szervezett mozgásfejlesztés van
- a szabad játék idejének tiszteletben tartásával valósulnak meg a műveltségterületek hordozó tevékenységei
- szervezett tevékenységek hetente legalább egyszer: dalos játékok, mesehallgatás, beszélgető kör
- a témák folyamatos feldolgozása érdekében a tevékenységek napi, és heti aránya a szükségletnek megfelelően változik

A beszélgetőkör – mint szervezeti forma – pedagógiai szerepe:

- igény kialakítása a közös együttlételekre,
- egymásra való odafigyelés,
- az egyéni élmények megismerése,
- az előttünk álló időszak terveinek megbeszélése, közös tervezés

A pedagógiai munka tervezése

A tervezés igényli a közös gondolkodást, a tevékenységek összehangolását. A nevelési évben végigvonuló tevékenységrendszer egyeztetett tervezést kíván. A népszokásörző ünnepeink és természetóvó jeles napjaink az éves tervezés alapját adják.

A közösen elfogadott és tervezett tevékenységek ismeretében tervezhető csoportonként a kapcsolódó műveltséganyag. Ajánlott az évszakonkénti bontás.

A tevékenységformák további tervezését az óvónő módszertani szabadsága határozza meg.

Az óvodás gyermek - életkori sajátosságaiból fakadóan – nem képes a rész-egész viszonyok felismerésére, zavarják őt a részletek az összefüggések megértésében.

Számukra még egy és oszthatatlan a világ, műfaj nélküli a szépség, a teljesség élményével fogadnak be mindent. Nekik így kerek az élet!

Ezt a problémát tudja orvosolni a **téma-terv**. Egy-egy téma körüljárása akaratlanul is összehozza a különböző műveltségi területek tudnivalóit.

Egy-egy élménykört különböző kiindulási pontokról járhatunk körbe.

Téma-terv lehet a beszélgetéssel, mesével, verssel, mondókéval, énekkel, különböző mozgásformákkal kísért játékok, az évszakokhoz igazodó egyszerű tapasztalatszerzési lehetőségek, az ünnepekhez kapcsolódó népszokásörző tevékenységek, a hozzájuk illő mondókákkal, énekkel, vizuális alkotásokkal.

Lehetnek még az élményszerző kirándulások, séták, egyes természeti jelenségek, az évszakokhoz, természetóvó jeles napokhoz kapcsolódó beszélgetések, irodalmi és zenei élménykörök.

Ez a tervezés komplex rendszerként természetes módon szolgálja az egyéni haladás ütemét. A témakörök gazdagsága, megközelítésük sokfélesége a garancia arra, hogy mindenki a saját

fejlettségi szintjének megfelelő tevékenységet végezze. (differenciált fejlesztés, tehetséggondozás, felzárkóztatás)

Dokumentáció

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését kötelező dokumentumok szolgálják.

Ezen dokumentumok sora a 20/2012.(XII.31.) EMMI rendeletben kerültek rögzítésre.

Kötelezően használt dokumentumok

- **Felvételi és mulasztási napló** – az óvodába felvett gyermekek nyilvántartására és mulasztásának vezetésére szolgál.
- **Óvodai csoportnapló** – óvodánk pedagógiai programja alapján a nevelőmunka tervezésének dokumentálására szolgál.
- **A gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentáció** – A gyermekek fejlődésének nyomon követését szolgáló dokumentáció tartalmi és formai előírásai a fent említett EMMI rendeletben szintén rögzítésre kerültek

13. Az óvoda kapcsolatai

Együtműködés a családdal

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. A szülőkben tudatosítani kell, hogy felelősségüket nem vállalhatjuk át, mert a gyermek intelligenciája, viselkedése, érzelmi élete, szokásai főként a családi minta szerint formálódnak. Jó szándékkal kell megkeresni a családok életében azt a pontot, amelyen keresztül a gyermek mélyebb megismeréséhez, megértéséhez vezet az út, ugyanakkor a gyermekén keresztül pozitív hatást kell gyakorolni a szülőre.

Módosított Programunk a néphagyomány-éltetés beemelésével és az értékteremtés kezdeményezőjeként újraéleszti a nép, az adott közösség hagyományait, egyben új megvilágításba helyezi a család biztonságadó szerepét.

Az együtműködés alapelvei:

- a család mással nem pótolható, az óvoda elsősorban kiegészítésre vállalkozik
- a gyermek személyiségének fejlesztéséhez kitűzött alapelvek, célok, feladatok egységes értelmezése és megvalósítása
- az óvodai és a családokban folyó nevelési sajátosságok kölcsönös megismerése
- a szülők és dolgozók egymás iránti bizalmának, tiszteletének erősítése
- közös célok megvalósítása az együtműködés szabályainak betartásával

- az óvoda a gyermek és a program érdekében kezdeményező és elfogadó, amely az egyenrangú kapcsolat alapja
- tudni kell, hogy mit várunk el egymástól, ezért fontos a rendszeres véleményfeltárás
- a szülő felé gyakorolt rendszeres, szervezett kapcsolattartás

A kapcsolattartás módjai:

formális: családlátogatás, értekezletek, fogadóóra, nyílt napok, közös ünnepek, munkadélutánok, szabadidős programok, és kérdőívek kitöltése

informális: napi beszélgetések, faliújság, csoportújság, esetmegbeszélő találkozások szakemberek bevonásával.

Szoros együttműködésünket a családokkal csoportonként változó tartalommal töltjük meg.

Egyéb kapcsolatok

- A helyi Önkormányzati Képviselőtestülettel, annak bizottságaival, és a polgármesteri hivatal irodavezetőivel az óvodavezető tartja a kapcsolatot.
- A város általános iskoláival:
 - az óvónők meglátogatják az iskolában az elsős gyerekeket (október);
 - az óvoda meghívja a tanítónőket egy látogatásra és beszélgetésre
 - közös kulturális programokon, rajzpályázatokon való részvétel
- A város bölcsődéjével
- Zsolt Nándor Zene- és Művészeti Iskolával
- A város művelődési, kulturális intézményeivel /múzeumok, szabadidő központ, stb./
- Majer István Nevelési Tanácsadó, Logopédiai Intézet és Gyermekvédelmi Szolgálattal
- Védőnővel, gyermekorvossal
- KEMÖ Pedagógiai és Gyermekvédelmi Szakszolgálati Intézménnyel
- Szentgyörgymezei Olvasókörrrel

Egyéb civil szervezetekkel

14. További információk

Pedagógiai programunk összeállításánál, és felülvizsgálatánál felhasználtuk:

- az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramját
- a Néphagyományőrző Óvodai Programot
- eddigi hagyományainkat, tapasztalatainkat
- a Lépésről, lépésre programból: a szociálpedagógus támogató szerepét
- Alapító Okirat

Legitimációs záradék

Hatályba lépés és érvényességi idő: Jelen pedagógiai program – elfogadása esetén – az óvodavezető jóváhagyását követően 2015. szeptember 1-től lép hatályba és az alábbiakban felsorolt változásokig érvényes.

Felülvizsgálata: A Pedagógiai Program beválásának felülvizsgálatára, ezt követően a program módosítására az alábbi esetekben kerül sor:

- Jogsabályi változás esetén;
- A nevelőtestület tagjai többségének írásban történő kérése alapján (50%+1 fő) esetén;
- Továbbá a fenntartó valamint az intézmény vezetőjének és a Szülői Szervezet javaslatára, illetve tárgyi és személyi feltételek nagymértékű változása esetén.

A módosított pedagógiai program a jóváhagyást követő nevelési év szeptember 1. napján lép hatályba.

A módosítás folyamata:

- írásbeli előterjesztés az óvoda vezetőjének
- a kérelem nevelőtestület elé terjesztése
- véleménykérés
- döntés (legalább 60 %-os szavazati aránnyal)

Módosítást követően el kell fogadtatni a nevelőtestülettel, majd a szülői szervezet egyetértő nyilatkozatát is ki kell kérni.

Nyilvánosságra hozatal: Az intézmény pedagógiai programja nyilvános, egy-egy példánya a következő helyeken minden érdeklődő számára megtekinthető:

- épület főbejáratánál lévő előtér
- óvoda hivatalos honlapja: www.szentgyorgymezeiovoda.hu

Az Esztergomi Szentgyörgymezei Óvoda „Kerek esztendő” Pedagógiai Programját az **intézmény nevelőtestülete** 2015. augusztus 24-én megtárgyalta, véleményezte és jegyzőkönyv tanúsága szerint azt az óvodavezetőnek jóváhagyásra javasolta.

Esztergom, 2015. augusztus 28.

.....

Az Esztergomi Szentgyörgymezei Óvoda „Kerek esztendő” Pedagógiai Programját a **Szülők Szervezete** megismerte és azzal egyetértett.

Esztergom, 2015. augusztus 29.

.....

Esztergom, 2015. augusztus 31.

Vargáné Németh Noémi
óvodavezető

Melléklet

JEGYZÉK

az óvoda kötelező eszközjegyzékét a 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet határozza meg

Megnevezés	Szükséglet	Ellátottság	Hiány
1. Helyiségek			
Csoportszoba	6 db	6 db	
Tornaszoba	1 db		1 db
Logopédiai foglalkoztató	1 db	1 db	
Játszóudvar	1 db	1 db	
Óvodavezetői iroda	1 db	1 db	
Helyettesi iroda	1 db		1 db
Nevelőtestületi szoba	1 db		1 db
Orvosi szoba	1 db		1 db
Gyermeköltöző	3 db	3 db	
Gyermekmosdó	3 db	3 db	
2. Kiszolgálóhelyiségek			
Felnőtt öltöző	1 db	1 db	
Elkülönítő szoba	1 db		1 db
Tálalókonyha	1 db	1 db	
Felnőtt mosdó	4 db	2 db	2 db
Felnőtt WC	4 db	2 db	2 db
Mosléktároló	1 db		1 db
Szertár	1 db	1 db	
3. Helyiségek bútorzata			
Csoportszoba			
Fektető (szivacs)	150 db	120 db	
Gyermekszék	150 db	180 db	
Gyermekasztal	30 db	30 db	
Szőnyeg	12 db	12 db	
Játéktartó polc	24 db	24 db	
Fektető tároló	6 db	6 db	
Élősarok állvány	6 db	6 db	
Hőmérő	10 db	10 db	
Óvodapedagógusi asztal	6 db	6 db	
Felnőtt szék	12 db	12 db	
Evőeszköz tároló szekrény	6 db	6 db	
Eszköz előkészítő asztal	6 db	6 db	
Szeméttartó	6 db	6 db	
Tornaszoba			
Tornapad	2 db	6 db	
Tornaszőnyeg	1 db	1 db	
Bordásfal	2 db	2 db	
Mászókötél	51 db		1 db
Speciális felszerelések	1 db		1 db

<i>Megnevezés</i>	<i>Szükséglet</i>	<i>Ellátottság</i>	<i>Hiány</i>
Logopédiai foglalkoztató			
Fejlesztőszoba	1 db	1 db	
Eszközök	6 db	3 db	3 db
Tükör	1 db	1 db	
Asztal	1 db	1 db	
Szék	2 db	4 db	
Szőnyeg	1 db		1 db
Óvodavezetői iroda			
Íróasztal, szék	2 db	2 db	
Tárgyalóasztal	1 db	1 db	
Szék	1 db	6 db	
Könyvszekrény	1 db	2 db	
Íratszekrény	1 db	2 db	
Helyettesi iroda			
Asztal	2 db		2 db
Szék	2 db		2 db
Lemezszekrény	1db		1 db
Írógépasztal	1 db		1 db
Írógép	1 db		1 db
Telefon	1 db		1 db
Fax	1 db	1 db	
Nevelőtestületi szoba			
Fiókos asztal	12 db		12 db
Szék	12 db		12 db
Könyvtári dokumentum	500 db	215 db	285 db
Könyvszekrény	2 db		2 db
Tükör	1 db		1 db
Mosdókagyló	1 db		1 db
Orvosi szoba felszerelése	1 db		1 db
Gyermeköltöző felszerelése			
Ruhatároló	150 db	150 db	
Öltözőpad	27 db	27 db	
Gyermekmosdó, WC felszerelése			
Törölköző	320 db	320 db	
Falitükör	19 db	19 db	
Hőmérő	3 db	3 db	
Fogmosótartó	150 db	150 db	
4. Tisztálkodási és egyéb felszerelések			
Fésű	150 db	150 db	
Törölköző	320 db	320 db	
Abrosz	60 db	60 db	
Ágynemű	320 db		320 db
Takaró	150 db		150 db
Fogkefe	150 db	150 db	
Fésűtartó	6 db	6 db	

<i>Megnevezés</i>	<i>Szükséglet</i>	<i>Ellátottság</i>	<i>Hiány</i>
Körömkefe	18 db	18 db	
4. Felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök			
Szennyes-ruhatároló	1 db		1 db
Mosott-ruhatároló	1 db		1 db
Mosógép	1 db	1 db	
Centrifuga	1 db		
Vasaló	1 db	2 db	
Vasalóállvány	1 db	1 db	
Szárítóállvány	1 db	1 db	
Takarítóeszközök	9 db	9 db	
Kerti szerszámok	2 db	2 db	
Hűtőgép	1 db	1 db	
Porszívó	1 db	2 db	
5. Nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök			
Anyanyelvi fejlesztés			
Bábok	57 db	57 db	
Mesekönyv	70 db	120 db	
Bábparaván	4 db	4 db	
Anyanyelvi játék	1 db	1 db	
Értelmi képességet fejlesztő eszközök			
Legó	8 készlet	8 készlet	
Nagy fakocka	6 készlet	6 készlet	
Konstruálójáték	6 készlet	6 készlet	
Kirakó	8 db	8 db	
Matekmanó	3 db	3 db	
Társasjáték	10 db	10 db	
Sakk	2 db	2 db	
Minimatt	2 db	2 db	
Természeti környezet			
Föld gyermekei	2 db	2 db	
Napsugarak	2 db	2 db	
Nézőpontok	2 db	2 db	
Modellhomok	4 db	4 db	
Állatok világa	2 db	2 db	
Emberök világa	2 db	2 db	
Növények világa	2 db	2 db	
Közlekedés világa	2 db	2 db	
Erdő-mező térkép	2 db	2 db	
Ábrázoló tevékenység			
Vízfesték	8 db	8 db	
Színes ceruza	20 db	20 db	
Filctoll	20 db	20 db	
Hegyező	4 db	4 db	

<i>Megnevezés</i>	<i>Szükséglet</i>	<i>Ellátottság</i>	<i>Hiány</i>
Ragasztó	4 l	4 l	
Tempera	20 l	20 l	
Zsírkréta	4 db	4 db	
Rajzpapír	100 db	144 db	

Munka jellegű

tevékenységek eszközei

Fonott kosár	16 db	50 db	
Takarító készlet	4 db	2 db	
Vessző seprű	8 db	4 db	
Locsolókanna	8 db	4 db	
Kapa	6 db	5 db	
Gereblye	5 db	5 db	

Mozgásfejlődést segítő eszközök

Tricikli		2 db	
Tornakészlet		1 db	
Szivacskészlet		1 db	
Roller		5 db	
Ejtőernyő		1 db	
Kengurulabda		5 db	
Trambulin		4 db	
Labda		30 db	
Karika		20 db	
Babzsák		30 db	

Csoportszobai és udvari játékok

Babakonyha		4 db	
Babaház		4 db	
Mászóka		3 db	
Libikóka		5 db	
Csúszda		1 db	

Ének-zene eszközei	26 db	26 db	
---------------------------	-------	-------	--

Nevelőmunkát segítő eszközök

Videó	1 db	1 db	
Televízió	1 db	1 db	
Magnetofon	1 db	1 db	
Diavetítő	1 db	1 db	
Vetítővászon	1 db	1 db	
Hangszer	1 db	1 db	

Egészség és munkavédelmi eszközök

Mentőláda	1 db	1db	
Gyógyszerszekrény	1 db	1db	
Tűzoltókészülék	3 db	3 db	

